

Rapport

Talentudvikling på de gymnasiale uddannelser

Tilrettelæggelse og erfaringer

Bente Bjørnholt, Katrine Iversen og Kaja Justesen

Talentudvikling på de gymnasiale uddannelser – Tilrettelæggelse og erfaringer

© VIVE og forfatterne, 2018

e-ISBN: 978-87-93626-40-9

Projekt: 11418

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVE blev etableret den 1. juli 2017 efter en fusion mellem KORA og SFI. Centeret er en uafhængig statslig institution, som skal levere viden, der bidrager til at udvikle velfærdssamfundet og den offentlige sektor. VIVE beskæftiger sig med de samme emneområder og typer af opgaver som de to hidtidige organisationer.

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

Siden 2010 har de gymnasiale uddannelser skulle udbyde tilbud til de mest talentfulde elever. Det vil sige til de elever, der i et eller flere fag er så dygtige og interesserede, at de kan blive blandt skolens bedste, hvis de udfordres på den rigtige måde.

I denne rapport undersøges det, hvordan det går med talentindsatsen på de gymnasiale uddannelser med henblik på at skitsere udbredelse af og forskelle i de gymnasiale uddannelsers talentindsatser samt afdække muligheder og udfordringer. Undersøgelsen giver desuden en række fremadrettede anbefalinger, som kan bruges som inspiration for den fremtidige talentindsats.

Undersøgelsen bygger på en spørgeskemaundersøgelse udsendt til rektorerne på alle danske gymnasiale uddannelser samt en kvalitativ case-undersøgelse på fire skoler.

Undersøgelsen er finansieret af Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling (MBUL).

Projektet er gennemført af seniorforsker, ph.d. Bente Bjørnholt, projektleder Karine Iversen og stud.scient.soc. Kaja Justesen. Analyse- og forskningschef Vibeke Normann Andersen har kvalitetssikret rapporten.

VIVE ønsker at takke de elever, lærere, uddannelsesledere og rektorer, der har afsat tid til at bidrage til undersøgelsen.

Forfatterne

December 2017

Indhold

Anbefalinger	5
Sammenfatning	7
1 Indledning.....	9
1.1 Formål og undersøgelsesspørgsmål	9
1.2 Undersøgelsens design og metode	9
1.3 Rapportens opbygning.....	10
2 De talentfulde elever og rekruttering	12
2.1 Hvem er de talentfulde elever?	12
2.2 Definition af talent på caseskolerne.....	13
2.3 Hvor mange elever deltager i talentindsatser?	14
2.4 Rekruttering af talenter	15
2.5 Præsentation af talentindsatser	17
2.6 Opsummering	17
3 Karakteren af skolernes talentindsats	19
3.1 Talentindsatser inden for forskellige fagområder	19
3.2 Forskellige typer af talentindsatser	20
3.3 Talentindsatser på de fire caseskoler	21
3.4 Hvem har udbytte af talentindsatser?	25
3.5 Udbytte af forskellige talentindsatser.....	26
3.6 Opsummering	28
4 Organisering og ledelse af talentindsatser	30
4.1 Ledelsesmæssig understøttelse	30
4.2 Organisering af talentindsatser	31
4.3 Opsummering	33
5 Muligheder og barrierer	34
5.1 Generelle muligheder og barrierer.....	34
5.2 Oplevelse af muligheder og barrierer på de fire caseskoler	36
5.3 Gymnasireformens betydning	37
5.4 Opsummering	37
Litteratur	39
Bilag 1 Metode og undersøgelsesdesign	40
Bilag 2 Bilagstabeller	43
Bilag 3 Spørgeskema.....	48
Bilag 4 Interviewguide.....	56

Anbefalinger

På mange skoler er der behov for en mere systematisk talentindsats

De gymnasiale uddannelser er godt på vej, når det gælder tilbud om talentindsatser, og generelt prioriterer uddannelserne talentudvikling. Undersøgelsen tyder imidlertid på et behov for, at indsatsene i højere grad målrettes på den enkelte skole. Skolerne mangler et systematisk overblik over og en prioritering af deres talentindsatser, herunder evt. et eksplicit til- eller fravalg af talentindsatser, så indsatsene dækker de fagområder, man ønsker, og de grupper af talentfulde unge, man ønsker at tilbyde talentindsatser til.

Mange skoler følger heller ikke systematisk op på deres talentindsatser og kender ikke udbyttet af dem. Der kan derfor være et behov for, at skolerne mere systematisk følger op på og evaluerer udbyttet af forskellige typer af talentindsatser. Det kan danne baggrund for drøftelser af skolens forventninger til talentudvikling og en fremtidig prioritering.

Behov for organisatorisk forankring

På mange skoler mangler talentudvikling forsat en bred forankring blandt skolens lærere. En bred forankring kan bidrage til, at talentindsatserne bliver mindre ad hoc-prægede og mindre afhængige af enkeltlæreres engagement. Samtidig kan det bidrage til, at alle elever møder mere ensartede tilbud om talentudvikling. På nogle skoler understøttes denne forankring bl.a. gennem nedsættelse af ansvarlige talentteams inden for alle fag, hvor alle lærere inden for faget ansvarliggøres. Etablering af formelle talentteams synes imidlertid ikke at gøre det alene. Der er behov for et stærkt (ledelsesmæssigt) fokus på at forankre talentarbejdet generelt på skolen (også ud over de involverede lærere).

Større integration mellem talentudvikling og den øvrige undervisning

Eleverne oplever i begrænset omfang, at der er sammenhæng mellem den undervisning, de modtager i forbindelse med talentindsatser, og den daglige undervisning. Mange oplever det som 'ekstra undervisning' ved siden af den øvrige undervisning. Der kan være behov for i højere grad at integrere talentindsatserne i elevernes øvrige undervisning, fx i elevernes afleveringer og som en del af det skolearbejde, der gives karakterer for. Det kan for eksempel ske, ved at afleveringer i forbindelse med taleforløb 'tæller' som en aflevering i den daglige undervisning. Det er imidlertid vigtigt, at talentindsatserne fortsat opleves som noget andet end 'normal' undervisning.

I forlængelse heraf er der generelt enighed om, at mange talentindsatser tager meget tid, hvilket kan afholde nogle elever fra at deltage i talentudvikling. Der kan være behov for at finde en løsning, så talentaktiviteter ikke giver deltagerne en masse ekstra arbejde. Det kan blandt andet være, hvis talentarbejdet indgår som en del af den øvrige undervisning, eller talentarbejdet godskrives som en del af afleveringerne. For de elever, der deltager i talentudvikling, er det imidlertid (fortsat) vigtigt ikke at gå glip af den 'normale' undervisning.

Skolerne mangler redskaber i forhold til at sikre, at talentindsatser kommer alle elever til gode

På skolerne er der et ønske om, at talentindsatser kommer alle elever til gode. Ledere og lærere mangler imidlertid redskaber til at omsætte dette ønske til praksis. Der er eksempler på, at de talentfulde elever præsenterer deres projekt for deres kammerarter, som derved får indsigt i talentindsatserne. Ellers sker det typisk alene gennem talentelevernes generelle deltagelse og engagement i den daglige undervisning, som måske kan motivere deres klassekammerarter. Det generelle billede er dog, at lærerne ikke ved, hvordan de skal benytte de talentfulde elever som en ressource i klasserummet, hvorfor det ikke eksplicit finder sted.

Flere tilbud inden for sprog, samfundsfag, humaniora og kunst

Udbuddet af talentindsatser er større inden for naturvidenskab og matematik, end det er tilfældet for de øvrige fagområder. Det skyldes blandt andet en i forvejen større tradition herfor inden for disse områder. Særligt udbuddet af konkurrencer er mindre inden for sprogfag, samfundsvidenskabelige fag, humanistiske fag og kunstneriske fag, og skolerne synes i mindre grad at deltage i konkurrencer inden for disse fagområder. Der kan være behov for at afdække, hvilke tilbud der findes inden for disse fagområder, og udbrede dem til de gymnasiale uddannelser.

Mere talentudvikling på hf-uddannelsen

Sammenlignet med de øvrige uddannelser er der relativt færre elever på hf-uddannelsen, der deltager i talentudvikling. Det skyldes ifølge lærere og ledere, at hf-eleverne er en anden type elever. Hvis man ønsker en mere ligelig fordeling af talentudvikling på tværs af de gymnasiale uddannelser, er der behov for en ekstra indsats i forhold til at udvikle og motivere til talentindsatser blandt hf-elever.

Sammenfatning

Gymnasieskolernes talentindsatser retter sig først og fremmest mod de talentfulde elever, som antages at udgøre de dygtigste cirka 10-15 % af en årgang. Undersøgelsen viser desuden, at hf-uddannelserne i mindst omfang udbyder talentindsatser til deres elever, mens htx-uddannelserne i højere grad end de øvrige typer af ungdomsuddannelser har fokus på de højtbegavede unge, som antages at udgøre 1-2 % af en årgang. Blandt interviewpersonerne er der en bred konsensus om, at talent ikke kan bestemmes ved alene at kigge på elevernes intelligens eller faglige niveau. Tværtimod fremhæver alle vigtigheden af elevernes interesse og engagement, herunder viljen til at yde en ekstraordinær arbejdsindsats samt at turde at bevæge sig ud på usikker grund for at flytte sig rent fagligt og erfaringsmæssigt.

Uddannelsesinstitutioner, som både rummer **htx og hhx, har den største andel af elever, der årligt deltager i faglige talentindsatser**, hvorimod de rene hf-uddannelsesinstitutioner er de uddannelsesinstitutioner, der har den laveste andel elever, der deltager i talentindsatser. På de skoler, hvor rektorerne angiver, at eleverne kommer fra ressourcestærke familier, er andelen af elever, der deltager i faglige talentindsatser, større end på skoler med elever fra mere ressourcetsvage familier.

Rekrutteringen af elever til talentindsatserne sker primært på baggrund af en opfordring, fx fra en lærer, og til en vis grad, ved at eleverne selv melder sig til talentindsatser. Analysen viser, at elever på store skoler i signifikant højere grad selv melder sig til talentindsatserne, udarbejder en motiveret ansøgning eller udpeges på baggrund af en prøve/konkurrencer. Dette kunne indikere, at det er sværere for lærerne at spotte de talentfulde elever på større skoler. Præsentationen af talentudviklingstilbuddene til eleverne sker først og fremmest gennem undervisningen og i lidt mindre grad via intranet eller morgensamling.

Naturvidenskab og matematik er de fagområder, hvor skolerne sender flest elever på talentudvikling. Dette hænger formentlig sammen med, at naturvidenskab og matematik er fag, som er relevante for alle typer af gymnasiale uddannelser. Omvendt er der færrest elever, der deltager i talentindsatser inden for teknologi, som primært er relevant inden for htx-uddannelserne. Der viser sig den generelle sammenhæng, at de forskellige typer af gymnasiale uddannelser sender flest elever på talentudvikling inden for deres egne profilfag.

Konkurrencer, akademier og særlige faglige aktiviteter og projekter udgør en stor del af skolerne talentindsats. Omvendt deltager talentfulde elever mindre hyppigt i sommerskoler. Der er en vis forskel på, hvilke typer af talentindsatser de forskellige uddannelsesretninger primært benytter sig af. På stx og hf er det først og fremmest særlige faglige aktiviteter og projekter, eleverne deltager i, mens det på htx og hhx primært er konkurrencer.

Skolernes rektorer oplever i vid udstrækning, at **de deltagende elever har et højt udbytte af talentindsatser.** Rektorerne vurderer endvidere, at de deltagende lærere, og skolen generelt, i et vist omfang har udbytte af talentindsatserne. Omvendt får skolens øvrige lærere og elever ikke meget ud af enkelte elevers deltagelse i talentindsatserne. De deltagende elever får både et fagligt og et personligt udbytte, nye indsigter og sociale fællesskaber med andre. Blandt ledere og lærere er der bred enighed om, at formålet med talentindsatserne ikke kun er de talentfulde elevers udvikling, men også, at indsatsen skal virke tilbage i den almindelige undervisning og dermed komme de andre elever til gavn. Der er dog også enighed om, at man ikke oplever dette positive tilbageløb i så høj grad, som man kunne ønske det. Skolerne mangler redskaber til, hvordan talentudvikling kan komme alle elever til gavn, og de gør derfor ikke eksplicit brug af de talentfulde elever som en ressource.

Den type talentindsats, som giver de enkelte deltagende elever størst udbytte, er særlige faglige aktiviteter og projekter, dernæst kommer deltagelse i akademier og konkurrencer. Dette er også de typer talentindsatser, der benyttes mest, og der er derfor god overensstemmelse mellem de talentindsatser, som giver det største udbytte, og de talentindsatser, som benyttes mest. Vurderingen er omvendt, at udbyttet for den enkelte elev er lavere i indsatser som særlige talentklasser og sommerskoler. Udbyttet af de forskellige typer af talentindsatser til skolens elever generelt vurderes lavere end udbyttet for de deltagende elever. Dog er det det samme billede, der tegner sig for udbyttet af talentindsatserne for skolens elever generelt som for de enkelte deltagende elever, nemlig at det er talentindsatser som særlige faglige aktiviteter og projekter, akademier og konkurrencer, der vurderes mest udbytterige. Casestudiet tyder imidlertid på, at skolerne ikke systematisk evaluerer talentindsatserne, hvorfor de måske kan have vanskeligt ved at vurdere deres reelle udbytte.

Talentudvikling synes at være prioriteret blandt gymnasieskolernes rektorer. Også skolernes bestyrelser og skolernes lærere prioriterer faglig talentudvikling. Talentudvikling anses på mange skoler som et vigtigt element, hvilket understøttes af, at omkring halvdelen af uddannelsesinstitutionerne har formuleret en strategi/politik for talentudvikling på skolen. Skolernes ledelser understøtter på en række punkter talentudvikling på skolerne, herunder fx i form af samarbejde med eksterne aktører, via bemanning eller aflønning, ved at italesætte talentudvikling på pædagogiske dage eller til MUS-samtaler samt ved at give medarbejderne kompetenceudvikling.

Skolernes organisering af talentindsatser har betydning for skolernes initiativer, og **særligt afgørende er det, at talentudviklingen er organiseret, således at nogen tager ansvar for den.** Derudover har det betydning for talentindsatserne, at lærerne har ressourcer til opgaven, og at lærerne selvstændigt tager initiativ til talentudviklingen. Undersøgelsen viser, at forankringen af talentudviklingen i praksis primært varetages af særlige talentkoordinatorer eller af enkelte lærere (ildsjæle). På nogle uddannelsesinstitutioner har man dog forsøgt at understøtte talentindsatserne ved at etablere særlige talentteams blandt lærerne.

Særligt elevernes transporttid, lærere og elevers tid, mangel på økonomiske ressourcer og plads i skemaet anses som udfordringer for talentudviklingen på gymnasieskolerne. Andre barrierer og udfordringer for arbejdet med talentindsatserne på gymnasieskolerne er fx, at de eksterne tilbud er for dyre i forhold til antallet af elever, der får udbytte af tilbuddet, og at der er mange andre væsentlige fokusområder på skolerne samt besparelser. Derudover kræver talentindsatserne typisk meget af elevernes tid, og især hvis de ligger i skoletiden, sker det på bekostning af de øvrige fag. Eleverne nævner selv i den forbindelse karakterpres som en vigtig barriere i forhold til at engagere sig i talentindsatser.

Med gymnasiereformen er der fra skoleåret 2017/2018 åbnet op for, at talentindsatser i form af bl.a. faglige aktiviteter og hurtigere gennemførelse af fag kan komme til at spille en større rolle på de gymnasiale uddannelser. **Rektorerne vurderer dog kun i nogen grad, at gymnasiereformen har betydning for deres skoles brug af talentindsatser,** og omkring en fjerdedel angiver, at det slet ikke er tilfældet.

1 Indledning

At alle børn og unge skal blive så dygtige, som de kan, er en vigtig målsætning i det danske uddannelsessystem. På de gymnasiale uddannelser indebærer det bl.a., at der er kommet ekstra fokus på talentindsatser, som har til formål at indfri potentialet hos de talentfulde elever, trække de øvrige elever op og bidrage til fællesskabet¹. Siden 2010 har de gymnasiale uddannelser således været forpligtiget til at udbyde tilbud til de mest talentfulde elever. Det vil sige til elever, der i et eller flere fag er så dygtige og interesserede, at de kan blive blandt skolens bedste, hvis de udfordres på den rigtige måde.

1.1 Formål og undersøgelsesspørgsmål

Denne rapport følger op på, hvordan det går med talentindsatsen på de gymnasiale uddannelser med henblik på at skitsere udbredelse af og forskelle i de gymnasiale uddannelsers talentindsatser samt afdække muligheder og udfordringer. Undersøgelsen vil desuden give fremadrettede anbefalinger, som kan bruges som inspiration for den fremtidige talentindsatse.

Undersøgelsen har således til formål at besvare følgende undersøgelsesspørgsmål:

Undersøgelsesspørgsmål

1. Hvilke talentindsatser findes der aktuelt på det gymnasiale område?
2. Hvilke indsatser har skolerne særligt gode erfaringer med, og hvilke muligheder og barrierer vurderer skolerne, at der eksisterer i relation til de nuværende indsatser?

Fokus for undersøgelsen er primært deskriptivt, og undersøgelsen vil derfor hovedsageligt beskrive skolernes indsatser og hidtidige erfaringer med talentindsatserne. I et vist omfang vil undersøgelsen imidlertid også identificere, hvad der kan forklare skolernes talentindsatser.

1.2 Undersøgelsens design og metode

Undersøgelsen bygger på en systematisk dataindsamling og kombinerer en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse og en kvalitativ case-undersøgelse på fire uddannelsesinstitutioner (jf. evt. bilag 1). Det giver mulighed for at give et nuanceret billede af gymnasiale uddannelsers tilrettelæggelse af og erfaringer med talentudvikling.

Spørgeskemaundersøgelsen er udsendt til rektorerne på alle gymnasiale uddannelser med en svarprocent på 67 %. Rektorerne har ikke nødvendigvis alle fuld indsigt i skolernes talentindsatser, hvorfor de har haft mulighed for at videresende hele eller dele af spørgeskemaet til medarbejdere, uddannelsesvejledere eller andre med særlig indsigt i talentudvikling på den konkrete skole.

Forud for gennemførelse af spørgeskemaundersøgelsen har fire personer fra tre forskellige gymnasiale uddannelser samt én fra akademiet for talentfulde unge indgået i indledende interview for at

---

¹ Undervisningsministeriet (2016): Lov om de gymnasiale uddannelser.

kvalificere spørgeskemaundersøgelsen og sikre spørgsmålenes relevans. De fire personer har også efterfølgende pilottestet spørgeskemaet.

I spørgeskemaundersøgelsen er rektorerne blandt andet blevet bedt om at vurdere, hvem de talentfulde elever er på deres skole, talentindsatsernes karakter og organisering samt muligheder og udfordringer ved talentindsatser. Desuden indgår der i spørgeskemaundersøgelsen en række baggrundsoplysninger om skolerne og deres elever, fx skolernes størrelse, skolernes geografiske opland, typen af gymnasial uddannelse og elevernes socioøkonomiske baggrund. Det skyldes en forventning om, at disse baggrundsforhold kan have betydning for skolernes talentindsats. Spørgeskemaet genfindes i Bilag 3.

De fire uddannelsesinstitutioner til den kvalitative case-undersøgelse er delvist udvalgt på baggrund af rektorernes svar i spørgeskemaundersøgelsen. Det har været afgørende, at skolerne har en vis erfaring med talentudvikling, herunder at uddannelsesinstitutioner har erfaring med talentudvikling inden for forskellige fagområder.

De fire caseskoler repræsenterer desuden alle de gymnasiale uddannelsesretninger, og flere af skolerne rummer mere end blot en enkelt uddannelsesretning.

Den ene uddannelsesinstitution er en større skole, som har htx-uddannelser på flere matrikler. For at få et nærmere indblik i betydningen heraf er der gennemført interview på begge skoler. Tabel 1.1 nedenfor giver et overblik over de udvalgte skoler.

Tabel 1.1 Overblik over caseskoler

Skole	Gymnasiale uddannelse
Skole 1	Stx + hf
Skole 2	Stx + hf
Skole 3	Hhx + htx
Skole 4a	Htx
Skole 4b	Htx

På hver skole er der gennemført interview med ledelsen (rektor eller uddannelsesleder), lærere med ansvar for talentudvikling samt elever, der deltager i talentindsatser inden for forskellige fag. I alt er der gennemført 20 interview.

Case-undersøgelsens primære formål er at uddybe og supplere resultater fra spørgeskemaundersøgelsen. Der er derfor udviklet en interviewguide (Bilag 4), som i vidt omfang spejler spørgsmålene i spørgeskemaundersøgelsen.

En nærmere beskrivelse af undersøgelsens metode og datagrundlag findes i bilag 1.

1.3 Rapportens opbygning

Rapporten er struktureret i tre overordnede analysedele, der besvarer de to undersøgelsesspørgsmål.

Kapitlerne 3-5 har fokus på at beskrive skolernes talentindsatser og bidrager dermed til besvarelse af første undersøgelsesspørgsmål (jf. ovenfor). Kapitel 3 indleder med en analyse af, hvem de talentfulde elever er, samt hvordan de rekrutteres til talentindsatser. I kapitel 4 analyseres karakteren

af skolernes talentindsatser med henblik på at afdække, inden for hvilke fagområder eleverne deltager i talentudvikling, samt hvilke typer af talentindsatser eleverne deltager i og udbyttet heraf. Kapitel 5 belyser, hvordan skolerne organiserer deres talentindsatser. Dette gøres med afsæt i en analyse af, hvordan talentindsatserne er organiseret, samt hvorvidt og hvordan ledelsen understøtter skolernes talentindsatser.

I kapitel 6 beskrives de muligheder og barrierer, som skolerne oplever i forhold til talentudvikling. Kapitlet bidrager dermed til besvarelse af det andet undersøgelsesspørgsmål. I kapitlet diskuteres først en række generelle muligheder og barriererne ved udvikling og implementering af talentindsatser, og det undersøges, hvorvidt og hvordan gymnasireformen har betydning for skolernes talentindsatser.

2 De talentfulde elever og rekruttering

En vigtig forudsætning for talentindsatser er bl.a. at identificere og rekruttere de talentfulde elever. Det er imidlertid ikke helt entydigt, hvad der kendetegner talentfulde elever, og hvordan de rekrutteres til talentindsatser (Nissen et al. 2011). Skal begavede og talentfulde børn sikres optimale udviklingsbetingelser, er det vigtigt, at disse børn identificeres så tidligt som muligt og sikres udfordringer, der korresponderer med deres kompetencer (Csikszentmihalyi, 2005).

I dette kapitel sættes der fokus på, hvem de talentfulde elever er, og hvordan de rekrutteres til talentindsatser på de gymnasiale uddannelser. Indledningsvis undersøges det, hvilke og hvor mange elever talentindsatserne på de gymnasiale uddannelser retter mod, hvorefter der gives et indblik i, hvad skolerne gør for at rekruttere elever til talentindsatser.

2.1 Hvem er de talentfulde elever?

Der findes en række forskellige definitioner af, hvilke elever der kan betragtes som talentfulde (fx Gagné, 2003; Nissen et al. 2011). Inden for talentudvikling sondres der generelt mellem to grupper:

- 1) De talentfulde børn og unge (cirka 10-15 % af en årgang)
- 2) De højtbegavede børn og unge (cirka 1-2 % af en årgang).²

Mens de talentfulde børn og unge defineres som de bedste 10-15 % af eleverne i en klasse, defineres de højt begavede børn og unge, som børn og unge med en IQ på 130 og derover. I en bredere definition lægges der imidlertid også vægt på, at man ikke blot har begavelse men også et talent, som kan udvikles (Nissen, 2014).

I gymnasieloven vægtes tilsvarende, at de talentfulde elever ikke blot er de (særligt) begavede elever, men også de elever, som har lysten og viljen til at gøre en ekstra indsats. Denne talentforståelse tager således udgangspunkt i, at talent både bygger på medfødte og erhvervede evner og på lyst og vilje hos den unge til at udvikle og udnytte sit talent. I overensstemmelse med en række lærings-teorier, anses motivation og interesse således som en væsentlig forudsætning for, at talenter kan udfoldes og udvikles (Illeris, 2006).

Undersøgelsen viser, at talentindsatserne på de gymnasiale uddannelser retter sig mod alle tre typer af elever. I Tabel 2.1 fremgår det, at skolernes talentindsatser primært retter sig mod de talentfulde elever, som antages at udgøre de dygtigste cirka 10-15 % af en årgang. I alt 70 % af rektorerne svarer, at deres talentindsats i høj eller meget grad retter sig mod denne gruppe af elever. Hovedparten af rektorerne (henholdsvis 40,2 og 43,2 %) angiver desuden, at deres talentindsatser i meget høj eller høj grad retter sig mod de 1-2 % højtbegavede elever og mod de elever, som har viljen til at arbejde for, at deres talent udfolder sig.

Tabel 2.1 I hvilken grad retter jeres talentindsatser sig mod: (procent)

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke	N
De højtbegavede, som antages at udgøre 1-2 % af en årgang	13,0 %	27,2 %	39,4 %	9,5 %	3,0 %	5,3 %	2,4 %	169 (100 %)
De talentfulde, som antages at udgøre de dygtigste cirka 10-15 % af en årgang	20,1 %	50,3 %	21,3 %	3,6 %	1,8 %	1,2 %	1,8 %	169 (100 %)

² Arbejdsgruppen til talentudvikling i uddannelsessystemet (2011): Talentudvikling – Hvor står vi? Og hvad bør der gøres? UVM.

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke	N
De elever, der kun måske kan, men som har viljen til at arbejde for, at deres talent udfolder sig	9,5 %	33,7 %	37,3 %	10,1 %	4,7 %	2,4 %	2,4 %	169 (100 %)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

I mindre grad end på de øvrige uddannelser udbyder hf-uddannelserne talentindsatser, som retter sig mod de højtbegavede unge, som antages af udgøre henholdsvis 1-2 % og 10-15 % af en årgang (Se Bilagstabel 2.3).

Også htx-uddannelsen adskiller sig en smule fra de øvrige gymnasiale uddannelser. Således er htx den eneste uddannelse, hvor skolerne i gennemsnit i højere grad retter deres talentindsatser mod de 1-2 % højtbegavede unge end mod de 10-15 % talentfulde elever. Dertil kommer, at talentindsatserne på htx i mindre grad, sammenlignet med de øvrige uddannelser, retter sig mod de elever, som kun måske har kompetencerne, men som har viljen til at arbejde for, at deres talent udfolder sig. Det understøttes ikke i de kvalitative interview, hvor ledere, lærere og elever på htx omvendt hævder, at interesse og engagement er helt afgørende for rekruttering af elever til talentindsatser. Dertil kommer, at talentfulde htx-elever i høj grad deltager i gruppebaserede konkurrencer, som i særlig grad kan motivere de elever, der kun måske har et talent, men som også er særligt interesserede. På den anden side nævner nogle lærere og ledere på htx også, at det på htx måske er mere accepteret at være 'en nørd', end det er tilfældet på mange andre gymnasiale uddannelser.

Analysen viser desuden, at de store skoler har et signifikant større fokus på den gruppe af elever, som ikke i udgangspunktet defineres som højt begavede eller som havende et talent, men som har viljen til at udvikle et potentielt talent, end det er tilfældet på de mindre skoler (Se Bilagstabel 2.1 og Bilagstabel 2.2). Det kan hænge sammen med, at de større skoler har en større kapacitet og et bredere udbud af talentindsatser, hvorfor de kan inddrage en bredere gruppe af talenter. Nedenfor fremgår det da også, at en større andel elever deltager i talentindsatser på de større skoler.

2.2 Definition af talent på caseskolerne

På de fire caseskoler findes en forholdsvis bred konsensus om, at talent indebærer, at eleverne skal være fagligt dygtige, men også i særdeleshed have interesse og engagement, herunder viljen til at yde en ekstraordinær arbejdsindsats samt at turde at bevæge sig ud på usikker grund for at flytte sig fagligt. Ifølge underviserne og ledere, forudsætter talentarbejde en særlig arbejdsindsats og vedholdenhed for at forbedre sig og blive klogere, fordi målet med talentudvikling blandt andet er, at man som elev skal flytte sig fagligt, dvs. blive bedre til det, man allerede er god til eller har en særlig interesse for. Som en af lederne udtrykker det: "*Det hjælper jo ikke, at man er lige god til at sparke med begge ben, hvis du ikke gider at træne, bliver du ikke en Maradona*" (interview, Leder).

Caseskolerne anlægger dermed en bred tilgang til talent (jf. ovenfor). Der er imidlertid også eksempler på – både i beskrivelser og blandt de interviewede elever – at talentfulde elever inkluderer gruppen af elever, som udgør de dygtigste henholdsvis 1-2 og 10-15 %. Faglig interesse og dygtighed anses da heller ikke nødvendigvis som adskilte størrelser. Omvendt forklarer flere elever og undervisere, at det, eleverne er gode til, er de som regel også meget interesserede i.

Forskellige talentindsatser synes imidlertid at egne sig til forskellige typer af talent. Flere lærere giver eksempler på, at de allerdygtigste elever (de 1-2 %) ikke altid er vant til og har lysten til at øve sig, og de er ikke altid gode til at arbejde sammen med andre. De kan derfor have vanskeligt ved at indgå i talentforløb, vedholde interessen og samarbejde med andre. De allerdygtigste elever egner

sig derfor i nogle tilfælde bedre til at deltage i individuelle konkurrencer eller undervisning på et meget højt niveau. Omvendt engagerer og motiverer gruppebaserede konkurrencer gruppen af elever, som kun måske har et talent, men som har viljen til at arbejde for det. Her løftes eleverne af hinanden og udvikling af en konkret interesse, et produkt eller en opgave (jf. kapitel 4).

2.3 Hvor mange elever deltager i talentindsatser?

I gymnasireformen er det ikke specificeret, hvor mange elever der forventes at deltage i talentindsatser. I undersøgelsen angiver hovedparten af rektorerne, at 5-10 % af eleverne årligt deltager i talentudvikling på den enkelte skole (jf. Tabel 2.2).

Tabel 2.2 Hvor stor en andel (ca.) af jeres elever deltager i faglige talentindsatser årligt?

Færre end 2 %	2 %	5 %	10 %	15 %	20 %	Mere end 20 %	Ved ikke	N
8,7 %	8,7 %	24,3 %	25,4 %	16,8 %	6,9 %	8,1 %	1,2 %	173 (100 %)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Uddannelsesinstitutioner, som både rummer htx og hhx, har den største andel af elever (15 %), der årligt deltager i faglige talentindsatser (Se Bilagstabel 2.4). Ifølge de kvalitative interview hænger det sammen med en længere tradition for talentudvikling og særligt konkurrencer (jf. kapitel 4). Gennemsnittet ligger en anelse lavere for de rene stx-uddannelsesinstitutioner. Her angiver rektorerne, at 10-15 % af deres elever deltager i faglige talentindsatser. Det kan hænge sammen med, at sammensætningen af fag på stx er bredere, og særligt inden for samfundsfag, musik, kunst og kreative fag er talentudvikling endnu ikke så udbredt (jf. kapitel 4).

Det er imidlertid karakteristisk, at særligt de rene hf-uddannelser har en relativt lav andel elever (2-5 %), der årligt deltager i talentindsatser. Ifølge de kvalitative interview med ledere og lærere hænger det blandt andet sammen med, at hf-elever typisk er en anden type elever end de øvrige gymnasielever. De efterspørger ikke i samme omfang talentindsatser, og de er vanskeligere at motivere til talentprogrammer.

Der er desuden en sammenhæng mellem andelen af elever på talentindsatser og elever fra ressourcestærke områder. På de skoler, hvor rektorerne angiver, at eleverne kommer fra ressourcestærke familier, er andelen af elever, der deltager i faglige talentindsatser, større end på skoler med elever fra mere ressource svage familier (se Bilagstabel 2.5). Det tyder på, at elever fra ressourcestærke familier er mere tilbøjelige til at deltage i talentindsatser end elever fra mindre ressourcestærke familier. På baggrund af det eksisterende datagrundlag er det ikke muligt at fastslå, at det reelt forholder sig sådan, men det understøttes af tidligere forskning, som viser, at særligt elever fra ressourcestærke familier generelt klarer sig bedre i uddannelsessystemet (OECD 2014; Gustafsson et al. 2015). I de kvalitative interview fremhæver lærere og ledere imidlertid, at talentindsatserne i mange tilfælde kan bidrage til at give eleverne en større vished om deres talent og styrke deres evne til at udfolde det. Særligt elever fra mindre ressourcestærke familier kan ifølge nogle lærere og ledere have gavn af denne vished og det ekstra skub, det kan give at deltage i talentindsatser.

2.4 Rekruttering af talenter

Det kan være vanskeligt for den enkelte uddannelsesinstitution og den enkelte lærer at afklare, hvilke elever der er egnede til at deltage i talentindsatser (Arbejdsgruppen til talentudvikling i uddannelsessystemet, 2011). De talentfulde elever får ikke nødvendigvis topkarakterer i alle fag og kan derfor ikke umiddelbart identificeres via deres faglige præstationer. Talentfulde elever kan bl.a. have kreative og innovative evner, der ikke afspejler sig i de gængse faglige vurderinger. Arbejdsgruppen til talentudvikling i uddannelsessystemet konkluderede på den baggrund tilbage i 2011, at lærerne på de gymnasiale uddannelser ikke i tilstrækkelig høj grad klædes på til at spotte, udvikle og stimulere denne form for talenter, da disse elementer af talentudviklingen ikke specifikt indgår i lærernes uddannelse, hverken i den praktiske del eller den teoretiske del af pædagogikum. I spørgeskemaundersøgelsen er rektorerne derfor blevet spurgt, hvordan skolerne identificerer og udvælger talenter, og det er undersøgt, om der er forskelle og ligheder på tværs af uddannelsesstyper.

Tabel 2.3 viser, at rekrutteringen af elever til talentindsatserne primært sker på baggrund af en opfordring fx fra lærere. Dette indikerer, at lærerne, ifølge rektorerne, faktisk besidder evnerne til at spotte og rekruttere elever til de forskellige talentindsatser. Et tilsvarende billede tegnes på alle caseskolerne, hvor lærerne også spiller en særlig rolle i forhold til at udpege og motivere elever til talentudvikling. Ifølge ledere, lærere og elever er fordelingen, at underviserne ved, hvilke elever der vil egne sig til at deltage, og de kan dermed række ud til elever, som ikke selv ville melde sig frivilligt. Det kan være vigtigt, da de egnede elever til talentudvikling ikke blot er elever med topkarakterer, men elever, der udviser særlig interesse og engagement (jf. ovenfor). Dertil kommer, at eleverne typisk føler en større motivation, hvis deres talent opdages og eftersøges af lærerne. Lærernes stærke rolle i udpegningen af elever kan imidlertid også være en udfordring, hvis talentudvikling ikke er bredt forankret blandt skolernes lærere. Særligt eleverne forklarer, at udpegning til talentindsatser dermed kan afhænge af, hvorvidt den lærer, som eleven har, er bekendt med og engageret i talentindsatser. Som elev kan være svært at komme i søgelyset hos de lærere, som brænder for talentudvikling, hvis de ikke kender en og ens potentiale. Hvis talentfulde elever primært udpeges af lærerne, synes der således at være behov for en mere systematiseret og forankret indsats blandt skolens lærere.

Tabel 2.3 I hvilken grad rekrutteres elever til talentindsatser på følgende måde: (procent)

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke	N
Elever bliver opfordret af fx lærere	23,2 %	57,9 %	17,1 %	0,6 %	0,0 %	1,2 %	0,0 %	164 (100 %)
Eleverne melder sig selv	12,1 %	44,9 %	27,3 %	6,7 %	4,9 %	4,2 %	0,0 %	165 (100 %)
Eleverne udarbejder en motiveret ansøgning	13,9 %	37,6 %	27,3 %	4,9 %	1,8 %	13,3 %	1,2 %	165 (100 %)
Eleverne udpeges på baggrund af en prøve/konkurrence	1,8 %	15,8 %	29,1 %	16,4 %	9,7 %	26,7 %	0,6 %	165 (100 %)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Spørgeskemaundersøgelsen viser endvidere (jf. Tabel 2.3), at eleverne i høj grad også selv melder sig til talentindsatser og/eller udarbejder en motiveret ansøgning. I de kvalitative interview er der flere eksempler på elever, der ansøger om deltagelse bl.a. på akademier eller i masterclasses, fordi de har deltaget i lignende programmer i grundskolen. I vid udstrækning er eleverne imidlertid også blevet opfordret af deres lærere til at melde sig til talentforløb. Kriterierne for den efterfølgende udvælgelse af elever til talentindsatser er ikke altid tydelige for eleverne. Ifølge lærere og ledere er der eksempler på, at udvælgelsen af elever baseres på hensynet til elevens karakterer, at der er (et

ligeligt) antal elever fra hvert hold (med faget på A-niveau) eller på generelle drøftelser mellem lærerne, ligesom der nogle steder skeles til elevens fravær (for at sikre sig, at eleverne har mulighed for at være fraværende for eventuelt at deltage i talentindsatser).

I mindre grad udpeges elever til talentforløb på baggrund af prøver eller konkurrencer (jf. Tabel 2.3). På caseskolerne fremgår det, at det ofte sker via obligatoriske tests eller projekter, som en integreret del af undervisningen. På caseskolerne, hvor dette var tilfældet, bliver elever med biologi, kemi eller fysik på A-niveau sat til at deltage i den indledende runde i de forskellige naturfagsolympiader ved at regne på et opgavesæt inden for fagets område. Herefter retter læreren opgavesættene, og hvis en elev har klaret sig godt nok, får vedkommende mulighed for at deltage i konkurrencens videre faser. Det er i sagens natur forholdsvist let her at identificere de egnede elever, fordi læreren har en facilitliste at rette sig efter. Denne type udvælgelse tager dog ikke hensyn til elevernes interesse og vilje til at dyrke deres evner, hvilket talentbegrebet også dækker over. Dette bliver der til gengæld taget mere højde for i projekter som Drughunter-Dysten, som er en naturvidenskabelig konkurrence for gymnasieelever, hvor eleverne skal løse en problemstilling, samt konkurrencer inden for teknologifaget, som typisk handler om produktudvikling. Hvis vi tager teknologifaget som udgangspunkt, kan en lærer udpege en gruppe med et godt produkt og med en stor vilje til at udvikle projektet yderligere til at komme til messer og måske endda DM i det, der hedder Young Enterprise Company Program. Det giver eleverne en mulighed for at gøre noget mere ved deres projekt, hvis de brænder for det, selv hvis teknologifaget ikke udtrækkes som eksamensfag.

På tværs af uddannelser er der begrænset forskel på, hvordan elever rekrutteres til talentindsatser (jf. Tabel 2.4). Hf-uddannelsen anvender imidlertid alle rekrutteringsmetoder i mindre grad end de øvrige gymnasiale uddannelser. Formentlig hænger det sammen med, at andelen af elever, der deltager i talentindsatser, generelt er lavere på hf-uddannelsen (jf. ovenfor).

Tabel 2.4 I hvilken grad rekrutteres elever til talentindsatser på følgende måde (gennemsnit)

	Eleverne bliver opfordret af fx lærere	Eleverne melder sig selv	Eleverne udarbejder en motiveret ansøgning	Eleverne udpeges på baggrund af en prøve/konkurrence
Stx	5,1	4,4	4,4	3,2
Hf	4	3,7	1,9	1,3
Stx/Hf	5,1	4,6	4,4	2,9
Htx	5,1	4,3	4,3	3,1
Hhx	5,3	4,7	4,3	3,5
Htx/Hhx	5,1	4,8	4,6	3,7
Flere uddannelsestyper samlet	4,7	3,9	4,7	3
N	168	168	166	166

Note: Gennemsnit af svar angivet på graden af hvilken måde, elever rekrutteres til talentindsatser: 1) slet ikke, 2) i meget lav grad, 3) i lav grad, 4) i nogen grad, 5) i meget høj grad og 6) i høj grad. "Flere uddannelsestyper samlet" angiver, at en institution tilbyder to eller flere uddannelsestyper i andre kombinationer end de listede (i praksis følgende: stx/hhx, stx/htx, stx/htx/hhx, stx/hf/hhx, stx/hf/htx/hhx, hf/htx/hhx).

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Elever på større skoler melder sig i højere grad selv til talentindsatser og udarbejder i højere grad en motiveret ansøgning eller udpeges på baggrund af en prøve/konkurrence end det er tilfældet for elever på mindre skoler (se Bilagstabel 2.6). Det indikerer, at lærerne har vanskeligere ved at udpege elever på større skoler.

2.5 Præsentation af talentindsatser

Måden hvorpå eleverne præsenteres for de forskellige talentindsatser varierer (se Tabel 2.5). Undersøgelsen viser, at talentudviklingstilbud først og fremmest præsenteres for eleverne af lærerne eller gennem undervisningen, og i lidt mindre grad via intranet eller morgensamling.

Hvordan præsenteres eleverne for talentudviklingstilbud? (sæt gerne flere kryds)

Tabel 2.5 Hvordan præsenteres eleverne for talentudviklingstilbud? (procent)

	Procent	N
Intranet	45,7 %	121
Lærere/gennem undervisningen	59,6 %	158
Morgensamling	45,7 %	121
Intromateriale/infoaftener mv. om skolen	37,7 %	99
Andet	8,7 %	23

Note: Respondenterne har haft mulighed for at sætte flere kryds ved dette spørgsmål, og derfor giver andelenes tilsammen over 100 %.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Af de kvalitative kommentarer i spørgeskemaundersøgelsen fremgår det desuden, at elever, der allerede er i talentindsatserne, på mange skoler kommer ud i klasserne og fortæller om indsatsen. Ifølge de kvalitative interview synes det, at andre elever præsenterer talentforløb, at være særligt motiverende for eleverne, da de får større indsigt i muligheder og arbejdsbelastning. Ifølge lærere og ledere fungerer det langt mere effektivt, når det er klassekammeraterne, der formidler et stof eller opfordrer andre til at interessere sig for et område, end hvis det er lærerne, der står og fortæller.

2.6 Opsummering

Kapitel 2 viser, at gymnasieskolernes talentindsatser først og fremmest retter sig mod de talentfulde elever, som antages at udgøre de dygtigste cirka 10-15 % af en årgang. Undersøgelsen viser desuden, at hf-uddannelserne i mindst omfang udbyder talentindsatser til deres elever, mens htx-uddannelserne i højere grad end de øvrige typer af ungdomsuddannelser har fokus på de højtbegavede unge, som antages at udgøre 1-2 % af en årgang. Blandt interviewpersonerne er der en bred konsensus om, at talent ikke kan bestemmes ved alene at kigge på elevernes intelligens eller faglige niveau. Tværtimod fremhæver alle vigtigheden af elevernes interesse og engagement, herunder viljen til at yde en ekstraordinær arbejdsindsats samt at turde at bevæge sig ud på usikker grund for at flytte sig rent fagligt og erfaringsmæssigt.

Uddannelsesinstitutioner, som både rummer htx og hhx, har den største andel af elever, der årligt deltager i faglige talentindsatser, hvorimod de rene hf-uddannelsesinstitutioner er de uddannelsesinstitutioner, der har den laveste andel elever, der deltager i talentindsatser. På de skoler, hvor rektorerne angiver, at eleverne kommer fra ressourcestærke familier, er andelen af elever, der deltager i faglige talentindsatser, større end på skoler med elever fra mere ressourcetsvage familier.

Rekrutteringen af elever til talentindsatserne sker primært på baggrund af en opfordring fx fra en lærer og til en vis grad, ved at eleverne selv melder sig til talentindsatser. Analysen viser, at elever på store skoler i signifikant højere grad selv melder sig til talentindsatserne, udarbejder en motiveret ansøgning eller udpeges på baggrund af en prøve/konkurrencer. Dette kunne indikere, at det er

sværere for lærerne at spotte de talentfulde elever på større skoler. Præsentationen af talentudviklingstilbuddene til eleverne sker først og fremmest gennem undervisningen og i lidt mindre grad via intranet eller morgensamling.

3 Karakteren af skolernes talentindsats

Der findes flere måder, hvorpå man kan arbejde med talentindsatser, og talentindsatserne kan være af forskellig karakter (se fx Delcourt et al. 2007; Matthews & Kitchen 2007; Rubenstein et al. 2012) og kan dermed på forskellig vis understøtte elevernes faglige udvikling og talent (Mehlbye et al. 2015). Nedenfor undersøges det nærmere, hvilke typer af talentindsatser de gymnasiale uddannelser benytter, samt inden for hvilke fag de talentfulde elever deltager i talentudvikling.

3.1 Talentindsatser inden for forskellige fagområder

For at få et indblik i bredden i skolernes talentindsats har vi spurgt rektorerne, i hvilken grad deres elever deltager i talentudvikling inden for konkrete fag. Naturvidenskab og matematik er de fagområder, hvor skolerne sender flest elever på talentudvikling. Dette hænger angiveligt sammen med, at naturvidenskab og matematik indgår som en del af alle gymnasiale uddannelser med undtagelse af hhx, der ikke har naturvidenskab men matematik og økonomiske fag (jf. Tabel 3.1). Dertil kommer, at der inden for naturvidenskab og matematik har været en længere tradition for talentudvikling, end det er tilfældet for de øvrige fagområder (Arbejdsgruppe, 2011). Omvendt er der færrest elever, der deltager i talentindsatser inden for teknologi, som primært er relevant inden for htx-uddannelsen.

Tabel 3.1 I hvor høj grad deltager talentfulde elever fra jeres skole i talentindsatser inden for følgende områder? (procent)

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ikke relevant	Ved ikke	N
Naturvidenskab og matematik	23,4 %	40,4 %	24,6 %	2,9 %	2,9 %	2,3 %	3,5 %	0,0 %	171 (100 %)
Samfundsfag	8,2 %	24,6 %	39,2 %	13,5 %	7,0 %	3,5 %	1,8 %	2,3 %	171 (100 %)
Sprog	4,1 %	22,2 %	38,0 %	14,6 %	11,1 %	6,4 %	2,3 %	1,2 %	171 (100 %)
Kunst/kreative fag	8,2 %	15,2 %	25,7 %	16,4 %	11,1 %	8,8 %	13,5 %	1,2 %	171 (100 %)
Teknologi	6,4 %	10,5 %	18,7 %	15,2 %	5,9 %	8,8 %	31,0 %	3,5 %	171 (100 %)
Økonomi	7,0 %	15,2 %	14,0 %	12,3 %	7,6 %	11,1 %	29,2 %	3,5 %	171 (100 %)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Forskellen på uddannelsesretningernes talentindsatser inden for specifikke fag understreges yderligere i Tabel 3.2, der viser en sammenhæng mellem uddannelsesretning og de fag, som skolens elever deltager i kompetenceudvikling inden for. Forskellene afspejler i vid udstrækning forskelle i uddannelsesretningernes generelle udbud af fag. Elever på stx, stx/hf og htx deltager således i højere grad i talentindsatser inden for naturvidenskab og matematik. Færrest elever deltager i talentindsatser inden for samfundsfag på hf- og htx-uddannelserne, og inden for sprogfagene er det primært elever fra stx, stx/hf og hhx, der deltager, mens det inden for de kunstneriske/kreative fag primært er elever fra stx. Flest elever fra htx og htx/hhx deltager i talentindsatser inden for teknologi, mens flest elever fra hhx og htx/hhx i højere grad end på de øvrige ungdomsuddannelsesstyper deltager i talentindsatser inden for økonomi.

Der er en positiv signifikant sammenhæng mellem skolestørrelse og elevernes deltagelse i talentindsatser i kunst og kreative fag (se Bilagstabel 2.7). Talentindsatser inden for kunst og kreative fag

er forholdsvis nyt, og sammenhængen kan tyde på, at det særligt er de store skoler, som hidtil har haft kapacitet til at udvikle sådanne talentforløb. Ifølge de kvalitative interview forklarer enkelte lærere og ledere også, at der ikke er tradition for talentforløb inden for disse områder.

Tabel 3.2 I hvor høj grad deltager talentfulde elever fra jeres skole i talentindsatser inden for følgende områder? (gennemsnit)

	Naturvidenskab og matematik	Samfundsfag	Sprog	Kunst/kreative fag	Teknologi	Økonomi	Idræt
Stx	5,0	4,4	4,0	4,0	3,2	3,3	4,3
Hf	3,9	3	2,5	3,7	2,6	2,1	2,9
Stx/hf	5,1	4,2	4,1	3,5	3,4	3,1	3,9
Htx	5,3	2,2	2,4	2,9	5	2,5	2,6
Hhx	3,5	4,3	4,0	2,7	3,1	5,0	2,5
Htx/hhx	4,9	3,9	3,3	2,6	5,1	4,5	3,4
Flere udd. samlet	4,5	4,3	3,9	3,2	2,4	4,3	3,2
N	167	166	167	148	144	118	146

Note: Gennemsnit af svar angivet på graden af talentindsatser inden for fagene: 1) slet ikke, 2) i meget lav grad, 3) i lav grad, 4) i nogen grad, 5) i høj grad og 6) i meget høj grad. "Flere uddannelses typer samlet" angiver, at en institution tilbyder to eller flere uddannelses typer i andre kombinationer end de listede (i praksis følgende: stx/hhx, stx/htx, stx/htx/hhx, stx/hf/hhx, stx/hf/htx/hhx og hf/htx/hhx).

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Der viser sig desuden positive signifikante sammenhænge mellem skoler med elever med en ressourcestærk baggrund og elevernes deltagelse i talentindsatser inden for naturvidenskab og matematik, samfundsfag, sprog og teknologi (Bilagstabel 2.7). Sammenhængen er tilsvarende tæt på at være signifikant for elevernes deltagelse i talentindsatser inden for de øvrige fagområder, hvorfor sammenhængen formodentligt skal ses som et udtryk for, at andelen af elever, der årligt deltager i talentindsatser, er større på skoler, hvor eleverne har en ressourcestærk baggrund (se ovenfor).

3.2 Forskellige typer af talentindsatser

Talentindsatser kan være af forskellig karakter og kan organiseres forskelligt (fx i klasser, deltidsindsatser, sommerskoler, akademier og konkurrencer). I 2011 benyttede hovedparten af de gymnasiale uddannelser talentaktiviteter som konkurrencer og talentcamps, der delvist foregår uden for skolerne samt "talenttimer" (undervisning i specielle emner) i forlængelse af den daglige undervisning (Arbejdsgruppen til talentudvikling i uddannelsessystemet, 2011).

Som det fremgår af Tabel 3.3, udgør konkurrencer, akademier og særlige faglige aktiviteter og projekter fortsat en stor del af skolernes talentindsats. Mellem 50 og 60 % af rektorerne svarer, at eleverne i høj eller meget høj grad deltager i sådanne talentforløb. Derimod deltager talentfulde elever mindre hyppigt i sommerskoler.

Tabel 3.3 I hvor høj grad deltager talentfulde elever fra jeres skole i følgende typer af faglige talentindsatser? (procent)

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke	N
Særlige talentklasser	10,1 %	13,6 %	13,0 %	6,5 %	4,1 %	52,1 %	0,6 %	169 (100 %)
Sommerskoler	3,6 %	4,7 %	24,3 %	15,4 %	13,0 %	34,9 %	4,4 %	169 (100 %)
Akademier	20,1 %	30,2 %	22,5 %	6,5 %	3,0 %	17,8 %	0,0 %	169 (100 %)
Særlige faglige aktiviteter og projekter	22,5 %	36,7 %	30,2 %	5,3 %	1,2 %	4,1 %	0,0 %	169 (100 %)
Konkurrencer	24,9 %	30,8 %	27,2 %	8,3 %	3,0 %	5,3 %	0,6 %	169 (100 %)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Der er en vis forskel på, hvilke typer af talentindsatser de forskellige uddannelsesretninger primært benytter sig af (se Tabel 3.4). På stx, hf og stx/hf er det først og fremmest særlige faglige aktiviteter og projekter, eleverne deltager i, mens det på htx, hhx og htx/hhx primært er konkurrencer, eleverne deltager i. Denne tendens genfindes i de kvalitative interview på de fire caseskoler, som beskrives nærmere i næste afsnit.

Tabel 3.4 I hvor høj grad deltager talentfulde elever fra jeres skole i følgende typer af faglige talentindsatser? (gennemsnit)

	Særlige talentklasser	Sommerskoler	Akademier	Særlige faglige aktiviteter og projekter	Konkurrencer
Stx	2,7	2,9	4,3	4,8	4,7
Hf	2,2	1,1	1,8	3,6	2,3
Stx/hf	2,5	2,8	4,6	4,8	4,6
Htx	2,2	2,7	4,2	4,2	5,3
Hhx	2,4	2,3	3,5	4,3	4,6
Htx/hhx	4,1	2,6	3,9	5,2	5,4
Flere uddannelses-typer samlet	1,9	2,4	5	4,4	4
N	171	165	172	172	171

Note: Gennemsnit af svar angivet på graden af typer af faglige talentindsatser: 1) slet ikke, 2) i meget lav grad, 3) i lav grad, 4) i nogen grad, 5) i høj grad og 6) i meget høj grad. "Flere uddannelsestyper samlet" angiver, at en institution tilbyder to eller flere uddannelsestyper i andre kombinationer end de listede (i praksis følgende: stx/hhx, stx/htx, stx/htx/hhx, stx/hf/hhx, stx/hf/htx/hhx og hf/htx/hhx).

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

3.3 Talentindsatser på de fire caseskoler

På de fire caseskoler foregår der en lang række forskellige talentindsatser. De talentinitiativer, der primært afdækkes i den kvalitative undersøgelse, er naturligvis delvist afhængige af kendskabet blandt interviewpersonerne, og ikke alle talentindsatser på de fire skoler er nødvendigvis undersøgt i dybden. Det er imidlertid muligt at identificere tre overordnede typer af talentindsatser:

- 1) Konkurrencer
- 2) Særlige talentklasser (masterclasses)
- 3) Eksterne programmer målrettet arbejdet med talentfulde elever.

Disse kategorier svarer nogenlunde til de kvantitative kategorier i afsnit 3.2 og de typer af talentindsatser, der er fundet i tidligere undersøgelser (Mehlbye et al. 2015). Nedenfor beskrives de tre typer nærmere.

3.3.1 Konkurrencer

Der findes en lang række konkurrencer, hvor de talentfulde elever får mulighed for at konkurrere med hinanden. Ofte er der tale om, at eleverne udarbejder et konkret produkt som eksempelvis en forskningsopgave, en dansk stil eller en robot. Typisk starter konkurrencerne på de enkelte skoler, og hvis eleverne vinder her, går de videre i konkurrencen regionalt eller nationalt. Enkelte konkurrencer afvikles også internationalt.

Konkurrencerne kan både foregå individuelt og i grupper. Mens de individuelle konkurrencer ofte kan virke skræmmende for eleverne, kan gruppekonkurrencer ifølge flere lærere og elever være mere spiselige. Det skyldes blandt andet, at eleverne føler sig mere trygge, når de arbejder sammen med andre. Der synes da også at være en tendens til, at de gruppebaserede konkurrencer i højere grad tiltrækker de elever, der har en stærk interesse inden for et område (jf. kapitel 2). Det hænger sammen med, at de her får mulighed for at udfolde deres talent på en anden måde, end det er tilfældet for andre typer af talentindsatser, og de bliver løftet af samarbejdet med deres kamrater.

Konkurrencer foregår typisk både som en del af og uden for skoletiden. I mange tilfælde gennemføres de indledende konkurrencer i undervisningstiden enten som en del af elevens undervisning, eksempelvis som en prøve på klassen, et eksamensprodukt eller som en test, der gennemføres generelt på skolen. Fordelen ved konkurrencer er da også i mange tilfælde, at der er en forholdsvis tæt kobling til elevernes øvrige undervisning. Det er dog ikke altid tilfældet. Hvis eleverne går videre fra de indledende runder og skal konkurrere med elever fra andre skoler, vil det videre arbejde ofte foregå efter skoletid. I mange tilfælde kræver konkurrencerne mange timers ekstra arbejde efter skoletid. På nogle skoler støttes elevens arbejde af en underviser, som tager med eleverne til de eksterne konkurrencer, og som vejleder eleverne undervejs. Det afhænger imidlertid af lærernes individuelle engagement samt af, hvorvidt skolen understøtter det økonomisk.

Konkurrencer synes at være særlig udbredt inden for matematik og naturvidenskab. Det skyldes dels, at der her er en forholdsvis lang tradition for konkurrencer, dels at konkurrencerne i mange tilfælde er støttet af private virksomheder, der helt eller delvist finansierer udgifterne, hvis eleverne går videre i konkurrencerne og skal konkurrere nationalt eller internationalt. Ifølge flere af interviewpersonerne er naturvidenskab mere målbart, hvorfor naturvidenskab egner sig bedre end humanistiske fag til konkurrencer. Der er enkelte eksempler på konkurrencer inden for sprog, men både lærere og ledere forklarer, at der ikke er tradition for at deltage i disse konkurrencer, og at skolens deltagelse bliver lidt mere tilfældig. Der er heller ingen af de interviewede elever i sprogfagene, der har deltaget i konkurrencer. Inden for samfundsvidenskab er der et enkelt eksempel på en lokal regional konkurrence, hvor eleverne konkurrerede om at lave den bedste kampagne for en lokal politiker. Desuden beskriver én af htx-skolerne, hvordan en gruppe elever på et tidspunkt deltog i en international konkurrence inden for sprog.

Konkurrencer er særligt udbredte inden for htx og delvist hhx, hvilket understøtter resultaterne fra den kvantitative analyse ovenfor og understreger, at konkurrencer er særligt udbredte inden for matematik og naturvidenskab. Ifølge ledere, lærere og elever på htx er konkurrencer særligt relevante for htx-elever, fordi de ofte arbejder med konkret produktudvikling, og htx skiller sig ud ved at have stort fokus på praksis. Flere htx-elever oplever da også, at det at arbejde med produkter, som er direkte anvendelige i praksis, er særligt motiverende. Dertil kommer, at htx-elever ofte arbejder i grupper, hvilket er relevant for mange konkurrencer, og i konkurrencer kan de arbejde videre med

de produkter, som de har udviklet i undervisningen. Enkelte htx-lærere og ledere nævner desuden, at konkurrencer kan virke særligt motiverende på htx-elever, som typisk er drenge og mere konkurrenceprægede. Endelig fremhæves det, at konkurrencer kræver en særlig fordybelse og specialisering inden for et område, og, som en htx-leder udtrykker det, "*her er nørder tillad*" (Interview leder, htx).

Forskerspirer er en særlig form for konkurrence, som både indeholder elementer af konkurrence og et specialiseret forløb for talentfulde elever. Talenteleverne bliver tilknyttet et eller flere universiteter og får mulighed for at udvikle et forskningsprojekt inden for en afgrænset problemstilling, som eleverne selv definerer. Undervejs mødes de med elever fra andre skoler inden for samme program, og de får tilknyttet en vejleder fra universitetet, som skal støtte dem i processen. Som afslutning på forløbet afleverer eleverne en længere synopsis, som de sammen med øvrige elever skal præsentere på en fælles konference. På konferencen udpeges det bedste forskningsprojekt, og den elev, der vinder konkurrencen, får ressourcer til at gennemføre forskningsprojektet. Ifølge interviewpersonerne forudsætter deltagelse i forskerspirer en særlig interesse og engagement hos eleverne, og der er mange elever, som aldrig får afleveret den endelige synopsis. Det skyldes, at eleverne skal bruge ekstra meget tid på dette forløb.

Uanset konkurrencens karakter synes muligheden for at vinde ikke at være det, der primært motiverer eleverne i konkurrencer. Mange elever synes, at det at fordybe sig i en konkret problemstilling eller et konkret produkt, er motiverende i sig selv. Dertil kommer, at det at få indsigt i, hvordan andre elever løser en tilsvarende opgave, synes at være afgørende for elevernes oplevelse. Presset fra konkurrencerne opleves på en anden måde end eksamenspres fx. "*Man bliver ikke bedømt negativt, hvis man ikke vinder, man bliver kun bedømt positivt, hvis man vinder*" (Interview, elev htx).

3.3.2 Særlige talentklasser

På tre af caseskolerne har man særlige talentklasser eller masterclasses. Talentklasserne har fokus på et enkelt fag eller en gruppe af relaterede fag. Det er blandt andet samfundsfag, musik, biologi og humaniora. Formålet er at sikre, at de talentfulde elever bliver tilstrækkeligt udfordret på skolen og oplever at være sammen med andre elever, der er særligt interesserede og talentfulde.

Talentklasserne består typisk af elever, som har det pågældende fag på A-niveau, og som er blevet udpeget af de respektive faglærere til talentklassen. Talentklasserne oprettes ofte på elevernes første år og varer 1-2 år, hvor eleverne mødes flere gange i løbet af året. Det varierer, hvorvidt talentklasserne løbende optager elever, eller om talentklasserne er lukkede, når eleverne først er blevet optaget. Fordelen ved at lukke grupperne er, at der blandt eleverne på talentholden opstår et særligt fællesskab og en tillid, der gør, at eleverne tør at sige mere i timerne. Omvendt forklarer nogle af lærerne også, at mange elever i løbet af skoletiden udvikler sig, og elever, som de ikke umiddelbart anså som talenter, kan pludselig få en særlig interesse for et fag, og til dem kan der mangle et tilbud.

Der er stor variation i talentklassernes indhold og form på tværs af skoler og fag. Der er et eksempel på, at en skolemusical er blevet til et talentforløb inden for musik. Det hænger blandt andet sammen med, at der er tale om en stor og professionaliseret opsætning, hvor eleverne udvælges til audition, hvor mange elever ikke bliver valgt. Inden for andre fag foregår undervisningen i nogen tilfælde på skolerne, hvor de eksisterende lærere sætter fokus på specifikke problematikker eller igangsætter særlige projekter. Nogle talentklasser har primært fokus på at arrangere ture for eleverne på universiteter og/eller virksomheder, mens undervisningen af andre talentklasser foregår både på skolen og på eksterne uddannelsesinstitutioner (fx universiteter og professionshøjskoler). Nogle elever oplever, at undervisning på skolerne ikke altid adskiller sig væsentligt fra den øvrige undervisning og

opleves 'som 'ekstra undervisning' sammen med andre særlig interesserede. Derfor kan det være en fordel, at undervisningen foregår et andet sted.

Talentklasser har imidlertid base internt på den enkelte skole og er den talentindsats, der kræver den største og mest systematiske indsats af skolen. Det er således skolens lærere, der fastsætter et program, og der er tale om mere eller mindre faste forløb med behov for organisering, udvikling og koordinering med eventuelle eksterne samarbejdspartner. Fordelen ved interne talentindsatser er da også, at talentarbejdet er forankret på skolen, og at der ofte er et vist samarbejde mellem faglærere inden for de enkelte fag. Det betyder, at de lærere, der underviser i fagene, generelt har kendskab til programmerne og ved, hvilke elever, der deltager. Det betyder, at lærerne i alle klasser har mulighed for at opfordre særligt dygtige og interesserede elever til at deltage i talentklasser.

Talentklasser synes i højere grad at blive oprettet i humanistiske og samfundsvidenskabelige fag og i mindre grad inden for naturvidenskab, hvor skolerne synes at bruge eksterne talentprogrammer. Kun på en enkelt skole er der talentklasser inden for naturvidenskab. Htx-skolerne har forsøgt at oprette talentklasser, men de er blevet nedlagt igen pga. manglede tilslutning. Ifølge lærere og ledere kan det blandt andet hænge sammen med, at htx-eleverne har flere timer end elever på andre gymnasiale uddannelser og derfor har vanskeligt ved at finde tid til ekstra undervisning.

Det varierer, hvorvidt talentklasser mødes i undervisningstiden eller uden for undervisningstiden. På alle skolerne er der dog længerevarende aktiviteter (typisk uden for skolen), som foregår uden for skoletiden. Det er eksempelvis undervisning på universiteter, besøg på virksomheder eller rejser. På den ene side synes flere elever, at det kan være hårdt, når talentklasserne indebærer, at de får ekstra lange skoledage, men de fleste forklarer også, at de nødt vil miste den øvrige undervisning på skolen. Særligt i 3.g forklarer eleverne, at det kan være problematisk at gå glip af undervisningen, da de har behov for at sætte ekstra fokus på eksamen.

3.3.3 Eksterne programmer målrettet talentfulde elever

De eksterne programmer, som er målrettet talentfulde elever, udbydes af en række eksterne organisationer, som har specialiseret sig i arbejdet med talentfulde elever. Blandt andet udbydes der inden for naturvidenskab en række programmer i Sorø, lige som Akademiet for talentfulde unge (ATU) spiller en særlig rolle. Alle fire caseskoler sender elever på ATU eller et tilsvarende lokalt program for talentfulde unge, og i overensstemmelse med de kvantitative resultater understreger de kvalitative interview, at særlige akademier fylder meget i skolernes talentindsatser.

Talentprogrammerne går generelt ud på, at eleverne undervises på et højt fagligt niveau. Mens programmerne på akademier typisk har fokus på brede akademiske færdigheder på tværs af fag, er programmerne på Sorø akademi mere målrettet naturvidenskab. Ofte er der imidlertid tale om et bredt fokus inden for et naturvidenskabeligt fagområde. De eksterne programmer er da også i mange tilfælde forbeholdt de elever, der generelt er dygtige inden for flere fag, og flere elever forklarer, at de via de eksterne programmer får en bredere faglig interesse.

På de eksterne programmer oplever eleverne i høj grad at blive udfordret fagligt, og såvel ledere, lærere og elever taler om de eksterne programmer som et særligt privilegium. Eleverne oplever et særligt fællesskab med elever fra andre skoler, som har de samme interesser som de selv, og venskaber knyttes til faglighed og faglige diskussioner. Som én af eleverne udtrykker det, "*Jeg ser ATU som en frivillig hobby*" (Interview, elev).

Undervisningen foregår typisk uden for normal skoletid på skiftende værts-gymnasier, på universitetet eller på Sorø akademi. Særligt på Sorø akademi er der dog også forløb, som foregår i undervisningstiden. Eleverne modtager forelæsninger med universitetsundervisere og erhvervsfolk, og de besøger virksomheder m.m.

Da de eksterne programmer ofte foregår uden for skolen, har lærerne sjældent viden om, hvilke elever der følger de eksterne programmer, og koblingen til den daglige undervisning. På flere af skolerne ved lærerne ikke nødvendigvis, at deres elever deltager i de eksterne programmer. På ATU forsøger man imidlertid at sikre en tættere kobling mellem programmet og undervisningen. Det sker blandt andet, ved at undervisere og ledere inviteres til seminarer m.m. På et lokalt akademi deltager repræsentanter fra underviserne desuden i seminarerne.

3.4 Hvem har udbytte af talentindsatser?

I spørgeskemaundersøgelsen er rektorerne blevet bedt om at vurdere udbyttet af de forskellige talentindsatser, både i forhold til de deltagende elever, de deltagende lærere, uddannelsesinstitutionernes øvrige elever og lærere, og skolens udbytte generelt (se Tabel 3.5). Skolernes rektorer oplever i vid udstrækning, at de deltagende elever har et højt udbytte af talentindsatser. Her vurderer 97 % af rektorerne, at de deltagende elever i meget høj grad eller i høj grad har et udbytte. Rektorerne vurderer endvidere, at også de deltagende lærere og skolen generelt i et vist omfang har udbytte af talentindsatserne. Her angiver henholdsvis 65 og 48 % af rektorerne, at det er tilfældet. Omvendt vurderer de ikke, at skolens øvrige lærere og elever får meget ud af de talentfulde elevers deltagelse i talentindsatserne.

Tabel 3.5 I hvilken grad vurderer du, at følgende har udbytte af at deltage i talentindsatser?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke	N
De deltagende elever	65,1 %	31,3 %	1,8 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	1,8 %	166 (100 %)
De deltagende lærere	21,7 %	42,8 %	23,5 %	4,8 %	1,2 %	0,6 %	5,4 %	166 (100 %)
De øvrige elever i klassen	0,0 %	5,4 %	33,1 %	40,4 %	13,9 %	3,6 %	3,6 %	166 (100 %)
De øvrige lærere	0,0 %	2,4 %	31,9 %	38,0 %	17,5 %	6,6 %	3,6 %	166 (100 %)
Skolen generelt	9,0 %	39,2 %	35,5 %	12,1 %	2,4 %	0,0 %	1,8 %	166 (100 %)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Blandt ledere, lærere og elever på de fire caseskoler er der tilsvarende bred enighed om, at eleverne har et stort udbytte af at deltage i indsatsen. Det fremhæves, at eleverne både får et fagligt og et personligt udbytte af talentindsatserne, de får nye indsigter og opbygger faglige fællesskaber. Det styrker eleverens selvværd at blive udvalgt til en talentindsats, mange elever finder ud af, at de er særligt dygtige til noget bestemt, samtidig med at de får muligheden for at være en del af et fællesskab med ligesindede. Desuden vækker talentindsatser elevernes faglige nysgerrighed og giver dem en langt større og bredere indsigt i faget. Det er samtidig vurderingen, at deltagelsen i talentindsatserne kan være gavnlig for elevernes fremtid, både i forhold til det erhvervs-mæssige og valg af videregående uddannelse.

Blandt ledere og lærere er der desuden en bred enighed om, at talentindsatserne bør virke tilbage i den almindelige undervisning og komme skolens øvrige elever til gavn. Ledere og lærere er dog forholdsvis famlende i forhold til, hvordan det skal ske i praksis, og mangler redskaber i forhold til,

hvordan det skal ske. Nogle steder skal de talentfulde elever holde oplæg om det, de laver på talentforløb og herigennem inspirere skolens øvrige elever, men det er langt fra altid, at det er tilfældet. I vid udstrækning overlader lederne det til den eller de enkelte lærer(e). Ikke alle lærere er imidlertid bekendte med, at deres elever deltager i talentforløb (særligt hvis de er eksterne), hvilket udfordrer deres mulighed for at udnytte elevernes deltagelse i talentudvikling som en ressource i klasseundervisningen. Ifølge eleverne, er det begrænset, hvad deres klassekammerater og de øvrige elever på skolen får ud af deres deltagelse i talentindsatser. De forklarer, at de via deres generelle interesse i fagene kan inspirere deres klassekammerater, men de oplever ikke en særlig interesse blandt deres klassekammerater.

De interviewede ledere oplever ikke, at lærerne har et særligt udbytte af talentudvikling, enten fordi det ikke er fokus, eller fordi talentudviklingen primært foregår eksternt. Kun en enkelt rektor forklarer, at lærerne, der underviser talentelever, får lov til at undervise i deres interessefag på et højere niveau, end hvad der ellers er påkrævet, og at de derved naturligt får en "aktie" i elevernes deltagelse i fx konkurrencer.

Omvendt er alle de interviewede lærere meget positive over for deres egen udbytte af talentindsatser. De oplever, det er motiverende at fordybe sig, at blive udfordret og blive klogere i fællesskab med eleverne og at opleve elevernes engagement. Dertil forklarer lærerne, at de gennem talentindsatser kommer mere i øjenhøjde med eleverne og får en helt særlig relation. De finder det inspirerende at arbejde med elever, der bare "nørder derudad", og at have en målgruppe, som man kan "lege med" og udfordre. Lærerne får desuden faglig inspiration til ideer, emner og nye vinkler og kommer i kontakt med et netværk af fagpersoner ude i det gymnasiale landskab (særligt ved konkurrencer).

3.5 Udbytte af forskellige talentindsatser

I spørgeskemaundersøgelsen er rektorerne desuden blevet bedt om at vurdere elevernes udbytte af forskellige typer af talentindsatser (se Tabel 3.6). Ifølge rektorerne har de elever, der deltager i talentindsatser, størst udbytte af særlige faglige aktiviteter og projekter. Dette er også den type talentindsats, rektorerne angiver at benytte mest (jf. ovenfor), hvorfor der er overensstemmelse mellem den mest anvendte og den mest udbytterige type af talentindsats. Kategorien 'særlige faglige aktiviteter og projekter' kan dække over flere initiativer. På baggrund af rektorernes kommentarer til spørgsmålet i spørgeskemaundersøgelsen samt de kvalitative interview, synes der at være et vist overlap til bl.a. særlige projektkonkurrencer, men også aktiviteter som særlige studiekredse, debatfora m.m. synes at være en del af særlige faglige aktiviteter og projekter.

Tabel 3.6 I hvilken grad vurderer du, at den enkelte elev har fagligt udbytte af følgende typer af faglige talentindsatser?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke	N
Særlige talentklasser	19,3 %	18,7 %	9,0 %	0,0 %	1,2 %	4,2 %	47,6 %	166 (100 %)
Sommerskoler	10,8 %	27,7 %	8,4 %	3,0 %	1,8 %	3,6 %	44,6 %	166 (100 %)
Akademier	25,9 %	42,8 %	9,6 %	3,0 %	0,0 %	1,8 %	16,9 %	166 (100 %)
Særlige faglige aktiviteter og projekter	33,1 %	49,4 %	6,0 %	0,0 %	0,0 %	2,4 %	9,0 %	166 (100 %)
Konkurrencer	19,9 %	44,0 %	18,7 %	3,0 %	0,6 %	1,8 %	12,1 %	166 (100 %)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Rektorerne angiver desuden i spørgeskemaet, at elevernes udbytte af deltagelse i akademier og konkurrencer er højt (jf. Tabel 3.6). Rektorerne vurderer omvendt, at den enkelte elevs udbytte af særlige talentklasser og sommerskoler er lavere.

Generelt vurderer rektorerne, at skolens øvrige elever har et lavere udbytte af talentindsatser end de elever, der deltager (se Tabel 3.7). Dog tegner der sig også her et billede af, at særligt akademier, konkurrencer og særlige faglige aktiviteter og projekter vurderes som mest udbytterige. Det er også de talentindsatser, som skolerne oftest benytter og derfor har mest erfaring med.

Tabel 3.7 I hvilken grad vurderer du, at skolens elever generelt har fagligt udbytte af følgende typer af faglige talentindsatser?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke	N
Særlige talentklasser	10,8 %	16,3 %	11,5 %	7,8 %	2,4 %	6,6 %	44,6 %	166 (100 %)
Sommerskoler	4,2 %	16,3 %	10,2 %	12,1 %	4,8 %	7,8 %	44,6 %	166 (100 %)
Akademier	10,8 %	26,5 %	19,9 %	14,5 %	3,6 %	3,6 %	21,1 %	166 (100 %)
Særlige faglige aktiviteter og projekter	18,7 %	38,6 %	19,9 %	9,6 %	1,2 %	3,0 %	9,0 %	166 (100 %)
Konkurrencer	13,3 %	26,5 %	28,3 %	14,5 %	2,4 %	2,4 %	12,7 %	166 (100 %)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

For at få et mere præcist billede af udbyttet af forskellige talentindsatser er rektorerne i spørgeskemaundersøgelsen også blevet bedt om kvalitativt at beskrive den talentindsats, som de oplever er bedst til at øge talenternes faglige niveau. Tabel 3.8 opsummerer antallet af gange, rektorerne nævner forskellige talentindsatser.

Særligt deltagelse i akademier fremhæves af rektorerne. I overensstemmelse med den kvalitative undersøgelse (jf. afsnit 4.3) beskriver rektorerne bl.a., at akademier udfordrer de deltagende elever bredt fagligt, og da skolerne ofte sender flere elever afsted sammen på akademier, giver det eleverne et sammenhold og styrker deres faglige identitet.

Tabel 3.8 Talentindsatser, som ifølge rektorerne er bedst til at øge talenternes faglige niveau

Talentindsatser	Antal gange nævnt
Akademier	58
Konkurrencer	46
Masterclasses	22
Særlige aktiviteter og projekter	11
Samarbejde med videregående uddannelser	8
Camps	5
Studiekredse	5
Debatforum	3
Virksomhedsbesøg/-samarbejde	2

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Flere rektorer nævner også konkurrencer som den talentindsats, der bedst øger talentelevens faglige niveau. Her beskrives mange forskellige typer af konkurrencer på tværs af fag, fx faglige olympiader, European Business Games, Georg Mohr, Forskerspirer, Unge Forskere, Science Cup, konkurrencer i samarbejde med lokale virksomheder (fx i design fag), samt konkurrencer inden for oldtidskundskab, sprog eller novelleskrivning. En rektor forklarer, at klassebaserede konkurrencer løfter hele klassen, fordi de har et fælles mål i at vinde konkurrencen (modsat enkeltelevers deltagelse i konkurrencer), mens en anden beskriver, hvordan Unge Forskere både er givende for den enkelte elev og inspirerer skolens øvrige elever, og en tredje rektor fremhæver, at SamfundsCup giver talenterne en god forståelse af, hvordan man kan arbejde med samfundsfag.

Rektorerne nævner også en række andre talentindsatser, som de oplever har været bedst til at øge elevernes faglige niveau. En række rektorer fremhæver i den sammenhæng Masterclasses, som indeholder både faglige og sociale elementer og er et længerevarende forløb, hvilket bidrager til elevernes faglige og sociale udvikling. Andre fremhæver vigtigheden af, at skolen selv er med til at planlægge forløbene, da der derved bliver en sammenhæng til elevernes øvrige skolearbejde, og skolen får mulighed for at tilpasse forløbene til den enkelte elev.

Flere rektorer beskriver imidlertid, at det er svært at udpege én enkelt talentindsats som den, der er bedst til at øge elevernes faglige niveau, da forskellige indsatser virker forskelligt på forskellige elever. Derudover påpeges det, at det er vigtigt, at skolernes talentprogrammer sigter bredt for at ramme så mange forskellige typer elever som muligt, herunder også at skolernes talentindsatser ikke alene appellerer til de traditionelle akademiske kompetencer.

I forlængelse heraf nævnes det, at det er vanskeligt at fremhæve én enkelt indsats frem for en anden, fordi skolerne ikke har en egentlig evaluering af indsatserne. Dette billede underbygges i de kvalitative interview, hvor ingen af skolerne systematisk evaluerer talentindsatserne. På akademierne foregår der en evaluering, men skolerne følger ikke selv op på, hvad eleverne får ud af forskellige talentindsatser. I mange tilfælde forsøger ledere eller lærere at tale med eleverne om det, men det sker ikke systematisk og ikke på tværs af forløb.

3.6 Opsummering

Kapitel 3 viser, at naturvidenskab og matematik er de fagområder, hvor skolerne sender flest elever på talentudvikling. Dette hænger formentlig sammen med, at naturvidenskab og matematik er fag, som er relevante for alle typer af gymnasiale uddannelser. Omvendt er der færrest elever, der deltager i talentindsatser inden for teknologi, som primært er relevant inden for htx-uddannelserne. Der viser sig den generelle sammenhæng, at de forskellige typer af gymnasiale uddannelser sender flest elever på talentudvikling inden for deres egne profilfag.

Kapitlet viser desuden, at en stor del af skolernes talentindsats udgøres af konkurrencer, akademier og særlige faglige aktiviteter og projekter. Omvendt deltager talentfulde elever mindre hyppigt i sommerskoler. Der er en vis forskel på, hvilke typer af talentindsatser de forskellige uddannelsesretninger primært benytter sig af. På stx og hf er det først og fremmest særlige faglige aktiviteter og projekter, eleverne deltager i, mens det på htx og hhx primært er konkurrencer.

Skolernes rektorer oplever i vid udstrækning, at de deltagende elever har et højt udbytte af talentindsatser. Rektorerne vurderer endvidere, at de deltagende lærere og skolen generelt i et vist omfang har udbytte af talentindsatserne. Omvendt får skolens øvrige lærere og elever ikke meget ud af enkelte elevers deltagelse i talentindsatserne. De deltagende elever får både et fagligt og et personligt udbytte, nye indsigter og sociale fællesskaber med andre. Blandt ledere og lærere er der

bred enighed om, at formålet med talentindsatserne ikke kun er de talentfulde elevers udvikling, men også, at indsatsen skal give tilbageløb til den almindelige undervisning og dermed komme de andre elever til gavn. Der er dog også enighed om, at man ikke oplever dette positive tilbageløb i så høj grad, som man kunne ønske det.

Den type talentindsats, som giver de enkelte deltagende elever størst udbytte, er særlige faglige aktiviteter og projekter, dernæst kommer deltagelse i akademier og konkurrencer. Dette er også de typer talentindsatser, der benyttes mest, og der er derfor god overensstemmelse mellem de talentindsatser, som giver det største udbytte, og de talentindsatser, som benyttes mest. Vurderingen er omvendt, at udbyttet for den enkelte elev er lavere i indsatser som særlige talentklasser og sommerskoler. Udbyttet af de forskellige typer af talentindsatser til skolens elever generelt vurderes lavere end udbyttet for de deltagende elever. Dog er det det samme billede, der tegner sig for udbyttet af talentindsatserne for skolens elever generelt som for de enkelte deltagende elever, nemlig at det er talentindsatser som særlige faglige aktiviteter og projekter, akademier og konkurrencer, der vurderes mest udbytterige. Casestudiet tyder imidlertid på, at skolerne ikke systematisk evaluerer talentindsatserne, hvorfor de måske kan have vanskeligt ved at vurdere deres reelle udbytte.

4 Organisering og ledelse af talentindsatser

At der findes en organisering og ledelse, som understøtter skolernes arbejde med talentudvikling, er på mange skoler en forudsætning for talentudvikling. Det er blandt andet afgørende, at der på skolerne findes en ledelsesmæssig opbakning til talentudvikling, samt at lederne har det nødvendige ledelsesrum til at iværksætte talentindsatser (NIRAS 2010; Arbejdsgruppen til talentudvikling i Danmark, 2011). Nedenfor undersøges, hvorvidt og hvordan talentindsatserne er forankret på skolerne, herunder om talentudvikling foregår som enkeltstående ad hoc-indsatser eller mere formaliseret og systematisk.

4.1 Ledelsesmæssig understøttelse

Talentudvikling synes at være prioriteret blandt gymnasieskolernes rektorer. Næsten halvdelen (48 %) af skolerne har således i meget høj eller høj grad formuleret en strategi/politik for talentudvikling (se Bilagstabel 2.8), mens blot 13 % af rektorerne angiver, at det i lav, meget lav grad eller slet ikke er tilfældet. I de kvalitative interview forklarer et par af rektorerne, at de endnu ikke har en fast strategi eller plan for talentudvikling, men at det er noget af det, de gerne vil arbejde videre med. De præciserer dog, at det er vigtigt, at talentindsatser ikke blot defineres ledelsesmæssigt, men at der også er opbakning fra lærerkollegiet, da lærernes engagement er afgørende (jf. nedenfor).

Som det fremgår af Tabel 4.1 nedenfor, er det ifølge rektorerne, skolernes ledelser, der prioriterer talentudvikling højest. Her angiver 80 % af rektorerne, at skolernes ledelser i høj eller meget høj grad prioriterer faglig talentudvikling. Det sker blandt andet via samarbejder med eksterne aktører, såsom andre gymnasiale institutioner, akademier og universiteter/professionshøjskoler (se Bilagstabel 2.9). Tilsvarende vurderer henholdsvis 56 og 62 % af rektorerne, at skolernes bestyrelser og skolernes lærere i meget høj eller i høj grad prioriterer faglig talentudvikling. Det understreger, at talentudvikling på mange skoler anses som et vigtigt element. Det underbygges i de kvalitative interview, hvor såvel ledere og lærere forklarer, at det er vigtigt at kunne udfordre de særligt dygtige elever og motivere deres læring og engagement. En af rektorerne forklarer desuden, at talentudvikling også er en måde at profilere sig på som skole. Flere af rektorerne italesætter desuden, at det er ledelsens opgave at sætte talentudvikling på dagsordenen, at sætte rammerne for talentarbejdet samt at synliggøre at ting kan lade sig gøre, hvis der er specifikke ønsker til talentindsatserne.

Talentudvikling er imidlertid blot ét blandt flere tiltag, skolerne igangsætter for at gøre eleverne så dygtige, som de kan, og initiativer med henblik på at støtte og udvikle de fagligt svage elever fylder også blandt såvel lærere og rektorer på de fire caseskoler. På flere af caseskolerne fremhæver rektorerne, at talentindsatsen også ligger i den daglige undervisning, fx i form af undervisningsdifferentiering og på en af skolerne også i form af en øget fleksibilitet i forhold til de dygtige elever, fx ved, at de kan følge fag på et højere niveau.

Tabel 4.1 I hvilken grad prioriterer følgende personer faglig talentudvikling (rektors vurdering)?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke	N
Skolens bestyrelse	17,6 %	38,1 %	29,0 %	4,6 %	1,7 %	1,1 %	8,0 %	176 (100 %)
Skolens ledelse	30,7 %	48,9 %	19,3 %	0,0 %	0,6 %	0,6 %	0,0 %	176 (100 %)
Skolens lærere	14,8 %	47,2 %	34,7 %	1,7 %	1,1 %	0,6 %	0,0 %	176 (100 %)
Skolens elever	9,7 %	26,1 %	45,5 %	10,8 %	2,8 %	0,6 %	4,6 %	176 (100 %)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Det er primært skolernes ledelse, som tager initiativ til talentindsatser, og i nogen grad skolernes lærere (jf. Tabel 4.2). Mens ca. 80 % af rektorerne angiver, at det i meget høj eller i høj grad er skolens ledelse, som tager initiativet til talentindsatserne på skolen, angiver ca. 57 %, at skolens lærere i meget høj eller i høj grad tager initiativet. På de fem skoler, som deltager i den kvalitative undersøgelse, synes lærerne imidlertid at spille en langt mere aktiv rolle end skolens ledelse. Ledere og lærere forklarer, at ledelserne prioriterer talentudvikling og opfordrer lærerne til at udvikle forløb, men hvorvidt det reelt sker, afhænger i mange tilfælde af, hvorvidt lærerne tager initiativ (jf. også nedenfor).

Tabel 4.2 I hvilken grad tager følgende personer initiativ til talentindsatser på jeres skole? (procent)

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke	N
Skolens lærere	13,9 %	43,4 %	34,3 %	5,4 %	2,4 %	0,6 %	0,0 %	166 (100 %)
Skolens ledelse	24,0 %	56,9 %	17,4 %	0,6 %	0,6 %	0,6 %	0,0 %	167 (100)
Samarbejdsparter (fx andre skoler, virksomheder etc.)	1,8 %	21,6 %	32,3 %	24,6 %	4,8 %	12,0 %	3,0 %	167 (100 %)
Skolens elever	1,2 %	11,4 %	36,5 %	30,5 %	12,6 %	7,2 %	0,6 %	167 (100 %)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Eleverne tager i begrænset omfang initiativ til talentindsatser og, som det fremgik af Tabel 4.1, prioriterer de (ifølge rektorerne) også i mindre grad talentindsatser. Ifølge de kvalitative interview kan det hænge sammen med, at eleverne ikke ønsker at skille sig ud og ikke nødvendigvis er bevidste om deres talent (jf. kapitel 3 eller 4) og derfor ikke aktivt arbejder for talentudvikling.

4.2 Organisering af talentindsatser

Skolernes organisering af talentindsatser synes at have en betydning for skolernes initiativer. En stor del af rektorerne angiver i spørgeskemaet, at lærernes ressourcer og det, at lærerne selvstændigt tager initiativ til talentudvikling, har betydning for skolernes talentindsatser (jf. **Tabel 4.3**). Lederne understøtter lærernes initiativ ved i MUS-samtaler og på pædagogiske dage/andre arrangementer at understrege behovet for talentudvikling (Bilagstabel 2.10). Desuden afsætter de ressourcer til kompetenceudvikling, bemanning eller aflønning i forbindelse med talentudvikling. I de kvalitative interview forklarer stort set alle ledere og lærere da også, at ledelserne sjældent siger nej, hvis lærere tager initiativ til talentudvikling, og skolerne afsætter de nødvendige lærertimer. Desuden finansierer skolerne i høj grad rejseomkostninger m.m., der er forbundet med talentindsatser, som eksempelvis eksterne konkurrencer, ATU, ophold på Sorø akademi og studieophold. Det er imidlertid sporadisk, om rektorerne faktisk afsætter lærerressourcer til at drive talentudviklingen ud over timer i de konkrete tilfælde, hvor skolen deltager i fx konkurrencer.

Tabel 4.3 I hvilken grad har følgende hensyn betydning for skolens initiativer inden for talentudvikling?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	N
At lærerne tager selvstændigt initiativ	13,3 %	35,8 %	40,0 %	4,2 %	3,0 %	3,6 %	165 (100 %)
Lærernes ressourcer	9,7 %	41,8 %	33,3 %	6,7 %	4,2 %	4,2 %	165 (100 %)
Antallet af elever, som kan deltage	7,9 %	32,1 %	44,2 %	7,9 %	4,9 %	3,0 %	165 (100 %)
De øvrige elevers udbytte	2,4 %	9,1 %	37,0 %	34,6 %	9,1 %	7,9 %	165 (100 %)
Vurdering af indholdet i programmet for elevens faglige resultater	7,3 %	27,9 %	39,4 %	13,9 %	4,2 %	7,3 %	165 (100 %)
Efterspørgsel blandt gruppen af talentfulde elever	10,3 %	38,2 %	29,7 %	14,6 %	3,6 %	3,6 %	165 (100 %)
Bestyrelsens opbakning	5,5 %	18,2 %	21,8 %	30,3 %	10,9 %	13,3 %	165 (100 %)
At talentarbejdet er organiseret, så nogen tager ansvar for det	24,9 %	43,0 %	17,6 %	6,7 %	3,0 %	4,9 %	165 (100 %)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Særligt afgørende er det imidlertid, at talentudviklingen er organiseret, således at nogen tager ansvar for den. Ifølge **Tabel 4.3** angiver hovedparten af rektorerne (67 %), at det i meget høj grad eller i høj grad har en betydning for skolens initiativer. Af spørgeskemaundersøgelsen fremgår det, at forankring af talentudviklingen primært varetages af særlige talentkoordinatorer eller af enkelte lærere (ildsjæle). Her svarer henholdsvis 68 og 65 % af rektorerne, at dette er tilfældet (se Tabel 4.4). Godt en fjerdedel af rektorerne har forsøgt at understøtte talentindsatserne ved at etablere særlige talentteams blandt lærerne (Se Bilagstabel 2.10). Talentudviklingen er i mindre grad forankret bredt blandt skolernes lærere eller i lærerteams eller lignende.

Tabel 4.4 Hvordan er talentudviklingen forankret på skolen/afdelingen?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	N
Den er bredt forankret blandt skolens medarbejdere	5,4 %	24,4 %	41,1 %	22,0 %	4,2 %	3,0 %	168 (100 %)
Varetages af enkelte lærere (ildsjæle)	14,9 %	50,0 %	29,2 %	3,0 %	0,6 %	2,4 %	168 (100 %)
Varetages i lærerteams eller lignende	3,0 %	16,1 %	33,3 %	25,6 %	10,1 %	11,9 %	168 (100 %)
Varetages af en talentkoordinator	36,3 %	32,1 %	9,5 %	3,0 %	3,6 %	15,5 %	168 (100 %)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

At forankring i formaliserede teams har betydning for talentindsatsen på skolerne understreges af de kvalitative interview. På to af caseskolerne³ har man nedsat ansvarlige læreregrupper, som skal sikre udvikling af talentindsatser. På de to skoler arbejdes der systematisk med at oprette ensartede talentindsatser inden for alle fag og gøre det lettere for elever og lærere at få overblik over talenttilbuddene. Omvendt på de caseskoler, hvor talentudviklingen ikke er formelt forankret, oplever nogle af lærerne, at der mangler en klar prioritering og kommunikation af talentudvikling på tværs af faglærere, og talentindsatserne bliver mere sporadiske og tilfældige, da de afhænger af den enkelte lærer.

³ På den ene skole er det først sket fra sommeren 2017.

4.3 Opsummering

Kapitel 4 viser, at talentudvikling synes at være prioriteret blandt gymnasieskolernes rektorer. Også skolernes bestyrelser og skolernes lærere prioriterer faglig talentudvikling. Talentudvikling anses på mange skoler som et vigtigt element, hvilket understøttes af, at omkring halvdelen af uddannelsesinstitutionerne har formuleret en strategi/politik for talentudvikling på skolen. Skolernes ledelser understøtter på en række punkter talentudvikling på skolerne, herunder fx i form af samarbejde med eksterne aktører, via bemanning eller aflønning, ved at italesætte talentudvikling på pædagogiske dage eller til MUS-samtaler samt ved at give medarbejderne kompetenceudvikling.

Kapitlet viser desuden, at skolernes organisering af talentindsatser har betydning for skolernes initiativer, og særligt afgørende er det, at talentudviklingen er organiseret, således at nogen tager ansvar for den. Derudover har det betydning for talentindsatserne, at lærerne har ressourcer til opgaven, og at lærerne selvstændigt tager initiativ til talentudviklingen. Undersøgelsen viser, at forankringen af talentudviklingen i praksis primært varetages af særlige talentkoordinatorer eller af enkelte lærere (ildsjæle). På nogle uddannelsesinstitutioner har man dog forsøgt at understøtte talentindsatserne ved at etablere særlige talentteams blandt lærerne.

5 Muligheder og barrierer

En række forhold kan understøtte og udfordre de gymnasiale uddannelsers arbejde med talentudvikling. For at give et indblik i nogle af disse forhold undersøges det nedenfor, hvilke typer af muligheder og barrierer uddannelserne oplever i forhold til talentindsatser. Dette kapitel bidrager dermed til besvarelse af andet undersøgelsesspørgsmål.

5.1 Generelle muligheder og barrierer

Rektorerne er i spørgeskemaundersøgelsen blevet spurgt, hvilke udfordringer og barrierer for arbejdet med indsatser til talentfulde elever de oplever på gymnasieskolerne. I Tabel 5.1 nedenfor er opstillet en række udfordringer og barrierer, som skolerne kan opleve i forhold til talentudvikling. Det fremgår, at særligt elevernes transporttid, lærere og elevers tid, mangel på økonomiske ressourcer og plads i skemaet anses som udfordringer.

Tabel 5.1 Hvilke udfordringer/barrierer oplever I for arbejdet med indsatserne for talentfulde elever? (procent)

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	N
Plads i skemaet	11,7 %	21,5 %	35,0 %	15,3 %	8,6 %	8,0 %	163 (100 %)
Manglende økonomiske ressourcer/prioritering af midler	11,7 %	15,3 %	29,5 %	24,5 %	9,8 %	9,2 %	163 (100 %)
Eleverne mangler tid, fordi de laver meget andet efter skole	10,4 %	35,0 %	35,6 %	9,2 %	4,9 %	4,9 %	163 (100 %)
Lærernes tid	8,0 %	19,6 %	21,3 %	18,4 %	10,4 %	12,3 %	163 (100 %)
Elevernes transportafstand til skolen	8,0 %	10,4 %	34,4 %	19,6 %	16,0 %	11,7 %	163 (100 %)
Krav til undervisning og eksamen	7,4 %	10,4 %	28,2 %	25,2 %	12,9 %	16,0 %	163 (100 %)
Manglende motivation blandt eleverne	3,7 %	8,6 %	33,7 %	23,3 %	17,2 %	12,9 %	163 (100 %)
Skolens størrelse	3,1 %	11,7 %	17,2 %	28,8 %	16,0 %	23,3 %	163 (100 %)
Lærernes opbakning til talentudvikling	0,6 %	4,9 %	18,4 %	35,0 %	23,3 %	17,8 %	163 (100 %)
Manglende eksterne talentudbud	0,6 %	4,9 %	21,5 %	37,4 %	15,4 %	20,3 %	163 (100 %)
Lærernes faglige ressourcer	0,0 %	4,3 %	11,0 %	33,1 %	21,5 %	30,0 %	163 (100 %)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

På de skoler, hvor eleverne i højere grad kommer fra ressourcestærke familier (ifølge rektorerne), oplever rektorerne i mindre grad nogle af de elevrettede udfordringer. På skoler med en større andel elever fra ressourcestærke familier oplever rektorerne i signifikant mindre grad, at elevernes motivation og tid er en barriere for talentudvikling (jf. Bilagstabel 2.13). Det tyder på, at elever fra ressourcestærke familier i højere grad prioriterer talentudvikling.

Rektorerne er også blevet bedt om, at angive andre barrierer og udfordringer end dem, der er spurgt direkte til i spørgeskemaet. Af de kvalitative kommentarer i spørgeskemaet fremgår det, at andre barrierer og udfordringer for arbejdet med talentindsatserne på gymnasieskolerne fx er, at de eksterne tilbud såsom Akademiet for Talentfulde unge er for dyre i forhold til antallet af elever, som får

udbytte af tilbuddet, at der er mange andre væsentlige fokusområder på skolerne, samt at der skal ske en besparelse på 2 % årligt i gymnasieskolerne frem til 2021.

For at undersøge, om der er andre udfordringer/barrierer forbundet med arbejdet med talentindsatser på de gymnasiale uddannelsesinstitutioner end de i spørgeskemaet angivne, har vi bedt rektorerne om i kommentarfelter at beskrive de tre største udfordringer/barrierer i prioriteret rækkefølge. Tabel 5.2 er udarbejdet på baggrund af rektorernes kvalitative kommentarer. Overordnet set er der et ret stort overlap mellem de udfordringer/barrierer, der var angivet som svarkategorier i spørgeskemaet, og de udfordringer/barrierer som rektorerne selv fremhæver. Ressourcer såsom økonomi og tid er den udfordring/barrierer, der er nævnt flest gange, i både 1., 2. og 3. prioritering af udfordringer/barrierer. Tilsvarende er elevernes tid og herefter elevernes motivation/efterspørgsel de udfordring/barrierer, der er nævnt næst flest gange i prioriteringen. Afstand/transport til skolen og de organisatoriske rammer for gymnasieskolerne ligger også højt på listen over udfordringer/barrierer for arbejdet med talentindsatser.

Overordnet set nævnes der i spørgeskemaundersøgelsen en lang række udfordringer/barrierer for arbejdet med talentindsatserne ude på gymnasieskolerne, fx at man har fokus på ressourcetsvage elever frem for talenterne; at der er en mangel på relevante talentindsatser; at ens talentmasse er for lille til, at det er muligt at tilbyde et stort udbud af talentindsatser; at skolen geografisk ligger langt fra videregående uddannelsesinstitutioner eller andre relevante samarbejdspartnere; at det er svært at danne sig et overblik over de mange forskelligartede talentindsatser; manglende ledelsesprioritering; at det er svært at identificere og rekruttere relevante elever; at eleverne har et ønske om at præstere i fagene og derfor ikke har overskud til også at deltage i talentindsatser; at der ikke er en kultur på skolen, der tillader elever at være talenter; at der er ikke er tilstrækkeligt med engagerede lærere til at bære indsatserne eller til at forestå planlægningen og koordineringen af indsatserne; at elevernes faglige niveau ikke er tilstrækkeligt; samt at der er manglende tilbageløb, forstået sådan at man ikke får et udbytte af indsatserne, der står mål med det, man investerer i dem.

Tabel 5.2 Rektorernes beskrivelse af de tre største udfordringer/barrierer i prioriteret rækkefølge

	1. prioritet	2. prioritet	3. prioritet
1	Ressourcer (økonomi/tid)	Ressourcer (økonomi/tid)	Ressourcer (økonomi/tid)
2	Elevernes tid	Elevernes tid	Elevernes tid
3	Elevernes motivation/efterspørgsel	Elevernes motivation/efterspørgsel	Elevernes motivation/efterspørgsel
4	Afstand/transport til skolen	Organisatoriske rammer	Organisatoriske rammer
5	Fokus på ressourcetsvage	Afstand/transport til skolen	Mangel på indsatser
6	Størrelsen på talentmassen	Størrelsen på talentmassen	Geografisk placering
7	Engagerede lærere	Ønske om at præstere i fagene	Afstand/transport til skolen
8	Ledelsens prioritering	Geografisk placering	Ønske om at præstere i fagene
9	Ønske om at præstere i fagene	Mangel på indsatser	Størrelsen på talentmassen
10	Overblik over indsatser	Janteloven/Kultur	Engagerede lærere
11	Planlægning og koordinering	Planlægning og koordinering	Manglende tilbageløb
12	Geografisk placering	Fokus på ressourcetsvage	Overblik over indsatser
13	Identifikation/rekruttering af elever	Engagerede lærere	Janteloven/Kultur
14	Manglende tilbageløb	Ledelsens prioritering	Ledelsens prioritering
15		Identifikation/rekruttering af elever	Elevernes faglige niveau
16		Manglende tilbageløb	Snævert talentbegreb

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

5.2 Oplevelse af muligheder og barrierer på de fire caseskoler

På alle caseskoler nævnes elevernes tidspres i tråd med tabel 5.1 som en vigtig barriere. Talentindsatserne kræver typisk meget af elevernes tid til ét fagområde, og især hvis de ligger i skoletiden, sker det på bekostning af de øvrige fag. Eleverne på både htx og stx nævner her karakterer som en barriere for at engagere sig i talentindsatser: *"Det er da fedt at være med til talentkonkurrencer, men mit gennemsnit skal ikke gå ned på grund af det"* som en htx-elev formulerer det. De oplever således en modsætning mellem deltagelse i talentindsatser og at præstere i skolen. Skolerne oplever også vanskeligheder med talentaktiviteter efter skoletid, fordi de så kommer i konflikt med job og fritidsinteresser. Dette er især et problem for skoler, hvor eleverne har store transporttid, men generelt påpeges det, at det er vanskeligt at få eleverne til at prioritere deltagelse i talentindsatser.

Som tabel 5.1 viser, er økonomiske ressourcer også en vigtig faktor. Generelt afsætter skolernes ledelse ressourcer til talentudvikling, men ifølge flere af lærerne er det ikke tilstrækkeligt mange til fuldt ud at dække det ekstra arbejde, som indsatserne kræver. Samtidig pointerer lærere og ledere, at ressourcespørgsmålet også er et spørgsmål om en afvejning mellem talentindsatser og indsatser rettet mod svage elever, og at begge dele bør prioriteres. Her pointerer en leder på htx, at *"det er blevet mere og mere tilladt at snakke om, at vi har en talentmasse, som vi også skal pleje"*.

På alle caseskoler fremhæves betydningen af engagerede lærere eller "ildsjæle". For de interne indsatser er det særligt afgørende, at lærere brænder for at arbejde med talentudvikling og kan starte og lede projekter. Men også for de eksterne indsatser er det centralt med engagerede lærere, der tager initiativ til at få skolen og eleverne med. De øvrige lærere har også en rolle i forhold til rekruttering, der risikerer at foregå for tilfældigt, hvis ikke alle lærere er opmærksomme på indsatsen og derfor ikke får opfordret eller informeret eleverne. For ledelsens vedkommende består den primære opgave, ifølge lærere og ledere, i at skabe de nødvendige rammer, prioritere indsatserne og "sige ja".

Både lærere, elever og ledelse på alle skoler nævner janteloven som en mulig barriere. Det kan både være i form af, at de andre elever reagerer negativt over for talenteleverne, men også at talenteleverne ikke selv ønsker at skille sig ud fra gruppen eller påtage sig en "stræberrolle". Derudover nævner lærerne på en htx-case-skole, at eleverne især i 1.g går meget op i at blive en del af fællesskabet i deres klasse og derfor kan mangle det overskud, der skal til for at deltage i talentindsatser, især hvis der er tale om fx individuelle konkurrencer, fordi de "finder tryghed i gruppen". Jantelovsfaktoren kan variere fra skole til skole og fra klasse til klasse. To stx-elever diskuterer fx frygten for at virke arrogant, når man fortæller om talentindsatserne, hvor den ene, der går i en meget konkurrencepræget klasse, ser det som en stor udfordring, mens den anden oplever, at hendes klassekammerater støtter op og er nysgerrige. Der kan desuden være en forskel mellem htx og stx, da lærere og ledere på htx-uddannelserne fremhæver, at det på htx er mere accepteret eller sågar "cool" at være nørd, hvorfor janteloven ikke i så høj grad spiller ind.

I forhold til rekruttering af talenter har skolerne også forskellige udfordringer og muligheder alt efter størrelse og, om de er htx eller stx. På den største case-skole (stx) opleves størrelsen fx som en klar fordel, fordi man har en større elevgruppe at rekruttere talenter fra og mulighed for at lave flere forskellige talenttilbud, end man ville kunne med færre elever. På nogle af htx-skolerne lægges der vægt på, at de har flere "gymnasiefremmede" elever, hvilket har betydning for, hvilke kriterier man kan rekruttere ud fra, da de stærke elever typisk kommer fra mere veluddannede baggrunde. Flere lærere og ledere på htx peger på, at htx er blevet betragtet som et "b-gymnasium", både fagligt og socialt. Der argumenteres dog også for, at det i mindre grad er tilfældet nu end tidligere, hvorfor

udfordringen mindskes over tid. Ifølge en leder på htx er htx-elever tværtimod ofte mere målrettede end stx-elever.

5.3 Gymnasireformens betydning

Som nævnt i afsnit 5.2 har tidligere undersøgelser vist, at det kan være vanskeligt at organisere et større og mere ambitiøst talentarbejde uden for undervisningstiden, fordi eleverne har travlt, og at det derfor er vigtigt, at talentindsatserne tænkes ind i elevernes dagligdag (Arbejdsgruppe til Talentudvikling i Uddannelsessystemet, 2011; NIRAS, 2010). Samtidig viser tidligere undersøgelser, at rammerne omkring de gymnasiale uddannelser, på flere punkter, har vanskeliggjort, at talentindsatserne har kunne integreres som en del af elevernes uddannelse.

Fra skoleåret 2017/2018 er der åbnet for, at talentindsatser i form af bl.a. faglige aktiviteter og hurtigere gennemførelse af fag kan komme til at spille en større rolle på de gymnasiale uddannelser⁴. Gymnasireformen har betydet, at der er kommet en større timepulje, der fx kan anvendes til elevernes deltagelse i talentindsatser. Af Lov om de gymnasiale uddannelser fremgår det således, at der i undervisningstiden indgår en pulje for den enkelte elev på 130 timer i uddannelserne til almen og merkantil studentereksamen, dog 100 timer i den toårige uddannelse, og på 150 timer i uddannelsen til teknisk studentereksamen, hvorfra institutionens leder kan fordele timer til fag eller faglige aktiviteter, hvor eleven vurderes at have behov for en særlig indsats sammen med en lærer eller særlige talentindsatser (Lov om de gymnasiale uddannelser, 2016). Gymnasireformen har således bevirket, at gymnasieskolernes rektorer i højere grad kan tilrettelægge talentindsatser inden for rammerne af de gymnasiale uddannelser.

I undersøgelsen har vi derfor spurgt rektorerne, hvordan de vurderer mulighederne i reformen. Rektorerne vurderer kun i nogen grad, at gymnasireformen har betydning for deres skoles brug af talentindsatser, og knap en fjerdedel angiver, at det slet ikke er tilfældet.

Tabel 5.3 I hvor høj grad vurderes gymnasireformen at ændre jeres brug af talentindsatser i skoleåret 2017/18 sammenlignet med skoleåret 2016/17 (procent)?

I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	N
3,0 %	4,9 %	32,1 %	29,7 %	6,1 %	24,2 %	165 (100 %)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

I de kvalitative kommentarer til spørgeskemaet svarer en lang række af rektorerne, at de med gymnasireformen har fået 130 timers-puljen, som de kan bruge til talentindsatser. Desuden nævner flere, at de er udfordret på ressourcer pga. kravet om besparelser.

5.4 Opsummering

Kapitel 5 viser, at særligt elevernes transporttid, lærere og elevs tid, mangel på økonomiske ressourcer og plads i skemaet anses som udfordringer for talentudviklingen på gymnasieskolerne. Andre barrierer og udfordringer for arbejdet med talentindsatserne på gymnasieskolerne er fx, at de eksterne tilbud er for dyre i forhold til antallet af elever, der får udbytte af tilbuddet, og at der er

⁴ Undervisningsministeriet (2016): Lov om de gymnasiale uddannelser.

mange andre væsentlige fokusområder på skolerne samt besparelser. Derudover kræver talentindsatserne typisk meget af elevernes tid, og især hvis de ligger i skoletiden, sker det på bekostning af de øvrige fag. Eleverne nævner selv i den forbindelse karakterpres som en vigtig barriere i forhold til at engagere sig i talentindsatser.

Med gymnasiereformen er der fra skoleåret 2017/2018 åbnet op for, at talentindsatser i form af bl.a. faglige aktiviteter og hurtigere gennemførelse af fag kan komme til at spille en større rolle på de gymnasiale uddannelser. Rektorerne vurderer dog kun i nogen grad, at gymnasiereformen har betydning for deres skoles brug af talentindsatser, og omkring en fjerdedel angiver, at det slet ikke er tilfældet.

Litteratur

- Arbejdsgruppen til Talentudvikling i Uddannelsessystemet (2011): *Talentudvikling. Evaluering og strategi. Talentrapport*, (Hermann, S., red.). København: Undervisningsministeriet.
- Csikszentmihalyi, M. (2005). *Flow - Optimaloplevelsens psykologi*. København: Dansk Psykologisk Forlag.
- Delcourt, M. A. B., Cornell, D. G. & Goldberg, M. D. (2007): "Cognitive and affective learning outcomes of gifted elementary school students", *Gifted Child Quarterly*, vol. 51, no. 4, pp. 359-381.
- Ericsson, A.; Prietula, M. & Cokely, E. (2007): The Making of an Expert, *Harvard Business Review*, juli-august 2007.
- Eyre, D. (2009): The English Model of Gifted Education, I: Shavinina, L. (red.): *International Handbook on Giftedness*, Dordrecht: Springer, s. 1045-1059.
- Gagné, F. (2004): *A Differentiated Model of Giftedness and Talent (DMGT)*. Onlineadgang: http://nswagtc.org.au/images/stories/infocentre/gagne_a_differentiated_model_of_giftedness_and_talent.pdf.
- Gagné, F. (2008): *Building Gifts into Talents: Overview of the DMGT*. Montréal: Université du Québec à Montréal.
- Gustafsson, L. R.; Rusmann, K., Juhler-Larsen, M. & Rosholm M. (2015). *Registeranalyse og vidensopsamling. Satspuljeprojektet: Styrket faglighed blandt udsatte børn i folkeskolen*. Aarhus: Rambøll og Trygfondens Børneforskningscenter.
- Illeris, K. (2006): *Læring*, 2. rev. udg. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag.
- Lov om de gymnasiale uddannelser (2016). LOV nr. 1716 af 27/12/2016. København: Undervisningsministeriet.
- Matthews, D. & Kitchen, J. (2007). "School-within-a-school gifted programs: Perceptions of students and teachers in public secondary schools.", *Gifted Child Quarterly*, vol. 51, no. 3, pp. 256-271.
- Mehlbye, J.; Flarup, L. H. & Iversen, K. (2015). *Indsatser målrettet højt begavede børns faglige udvikling og trivsel*. København: KORA.
- NIRAS (2010). *Talentindsatsen i Danmark*. København: Undervisningsministeriet:
- Nissen, P.; Kyed, O., & Baltzer, K. (2011). *Talent i skolen - Identifikation, undervisning og udvikling*. Frederikshavn: Center for Grundskoleforskning, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet/Dafolo.
- OECD (2014). *Education at a Glance*. Paris: OECD.
- Ramsden, P. (1999). *Strategier for bedre undervisning*, 1. udg. København: Gyldendal.
- Rubenstein, L. D.; Siegle, D., Reis, S. M., McCoach, D. B. & Burton, M. G. (2012). A complex quest: The development and research of underachievement interventions for gifted students. *Psychology in the Schools*, vol. 49, no. 7, pp. 678-694.

Bilag 1 Metode og undersøgelsesdesign

Undersøgelsen af talentindsatser på de gymnasiale uddannelser bygger på en kombination af en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse og et komparativt casestudie med interview på fire skoler.

Kombinationen af metoder styrker undersøgelsens validitet og sikrer, at undersøgelsen både giver generel og dybtgående indsigt i talentindsatser på de gymnasiale uddannelser. Triangulering af kvalitative og kvantitative data giver således en øget sikkerhed for, at vi belyser problemstillingen fyldestgørende, og for, at forskellige aspekter af skolernes talentindsatser undersøges.

Nedenfor beskrives undersøgelsesdesignet og de anvendte metoder nærmere.

En landsdækkende spørgeskemaundersøgelse

Der er gennemført en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt alle rektorerne på de gymnasiale uddannelser. Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført i perioden 8. september til 17. oktober 2017, med det formål at give et mere generelt indtryk af de gymnasiale uddannelsers erfaringer med talentindsatser.

Forud for udsendelse af spørgeskemaet har fire personer fra tre forskellige gymnasiale uddannelser samt én fra akademiet for talentfulde unge indgået i indledende interview for at identificere relevante temaer, og de har efterfølgende pilottestet spørgeskemaet for at kvalificere dets indhold.

De færdige spørgeskemaer udsendt til rektorerne på i alt 265 gymnasiale uddannelser. Da ikke alle rektorer nødvendigvis har det fulde overblik over skolens arbejde med talentudvikling og indsatser, kan spørgeskemaundersøgelsen være udfyldt af uddannelsesledere eller andre med særlig viden om skolernes talentindsatser.

Bilagstabel 1.1 Opgørelse af spørgeskemabesvarelser

	Antal skoler	Andel skoler i procent
Gennemført hele spørgeskemaet	165	62
Delvis gennemført	13	5
Ikke gennemført	87	33

Spørgsmålene vedrører definitioner og rekruttering af talentfulde elever, karakteren af skolernes talentindsatser, muligheder og barrierer ved talentudvikling samt organisering og ledelsesmæssig understøttelse af skolernes talentindsatser. I Bilag 3 findes spørgeskemaet.

De gymnasiale uddannelser størrelse, organisering og indhold er meget forskellige, og det har været afgørende, at spørgsmålene i spørgeskemaet kan indfange dele af den variation, samtidig med at de anses som relevante på alle skoler.

Desuden er der i spørgeskemaundersøgelsen spurgt ind til følgende baggrundsvariable: type af gymnasial uddannelse, skolestørrelse (antal elever), elever kendetegnet ved at komme fra et geografisk lille/stort område, elever kendetegnet ved at komme fra ressourcetsvage/-stærke familier samt uddannelsessteds geografiske tæthed på andre ungdomsuddannelser/videregående uddannelser samt folkeskoler/grundskoler.

Baggrundsvariablene er brugt som baggrund for analysen af spørgeskemabesvarelsene. Analysemetode består af frekvensanalyser og gennemsnitsberegninger, herunder tjek af signifikante forskelle mellem grupper. Endvidere er der foretaget simple regressionsanalyser.

Case-undersøgelse på fire skoler

Som et supplement til spørgeskemaundersøgelsen er der gennemført et komparativt casestudie på fire skoler for at give et mere dybdegående billede af skolernes arbejde med talentudvikling og talentindsatser (se Bilagstabel 1.2).

Skolerne er udvalgt på baggrund af deres besvarelser i spørgeskemaundersøgelsen. Der er i udvælgelsen lagt vægt på at finde en form for "best case"-skoler, hvor der foregår en vis mængde af talentudvikling, og på, at alle typer af gymnasiale uddannelser skal være repræsenteret i case-undersøgelsen. Det giver et mere validt undersøgelsesgrundlag og åbner mulighed for at identificere de forhold, der henholdsvis kan understøtte og udfordre skolernes talentindsatser.

Fokus for udvælgelsen har været:

- Skolerne repræsenterer alle typer af gymnasiale uddannelser (htx; hhx; stx og hf) og gerne flere gange
- At talentudvikling inden for alle fagområder så vidt muligt er repræsenteret
- At der er skoler med mere end én enkelt gymnasiale uddannelse
- At der er 10 % af eleverne eller derover, der deltager i talentudvikling.

Udvælgelsen af skoler bygger imidlertid også på en pragmatisk udvælgelse i forhold til, hvilke skoler der havde lyst til at indgå i undersøgelsen.

Den ene af caseskolerne (skole 4) er en større skole, som har uddannelser på flere matrikler og flere gymnasiale uddannelser. For at få et nærmere indblik i betydningen heraf er der gennemført interview på begge skoler. Bilagstabel 1.2 nedenfor giver et overblik over de udvalgte skoler. Udvælgelsen af skoler er anonymiseret i såvel rapporten som i øvrigt.

Bilagstabel 1.2 Oversigt over caseskoler

Skole	Gymnasiale uddannelse
Skole 1	Stx + hf
Skole 2	Stx + IB
Skole 3	Stx + htx
Skole 4a	Hhx
Skole 4b	Htx

På hver skole er der gennemført mellem fire og fem interview: ét med rektoren/uddannelsesleder, ét eller to med undervisere og ét eller to med elever. Elevinterviewene er generelt opdelt efter fagområde, således at det ene interview dækker talentindsatser inden for naturvidenskab og samfundsvidenskab, og det andet interview dækker talentindsatser inden for sprog og kunst.

Interviewene med undervisere og elever er gennemført som gruppeinterview, mens interview med rektor/uddannelsesleder er gennemført enten som individuelle eller gruppeinterview. I alt er der gennemført 20 interview.

Kriterierne for udvælgelsen af interviewpersonerne er formidlet til skolernes rektor, som herefter har lavet aftale med undervisere og elever. Typisk har rektorerne valgt det personale, som havde mest kendskab til de enkelte årgange.

Alle interview er gennemført med udgangspunkt i en semistruktureret interviewguide (jf. Bilag 4) inddelt på de forskellige emner, som ligeledes fremgår af analysen. Bilagstabel 1.3 samler op i forhold til de gennemførte interview.

Bilagstabel 1.3 Oversigt over gennemførte interview

Personer	Interviewform	Særligt fokus
Rektor/uddannelsesleder (fem uddannelsessteder)	Individuelt interview	Ledelsesinitiativer i forhold til talentudvikling.
Undervisere med ansvar for talentudvikling (fem skoler)	Gruppe/individuelt	Overblik over og karakteristik af talentindsatser på de forskellige hovedområder. Muligheder og barrierer i forhold til tilrettelæggelsen og gennemførelsen af talentindsatser og betydningen af gymnasiereform.
'Normale' undervisere med elever, der har deltaget i talentforløb (en enkelt skole)	Gruppe/individuelt (så vidt muligt repræsentanter fra alle relevante hovedområder på uddannelsesinstitutionen)	Fokus på, hvordan de sikrer, at talentindsatsen kommer i spil i undervisningen. Hvordan oplever de udbyttet? Hvordan kommer indsatsen de øvrige elever til gode? Hvilket kendskab har de til de forskellige tilbud? Hvordan identificerer de talenterne?
Elever, der har deltaget i talentudvikling inden for naturvidenskab og samfundsfag	Gruppe med repræsentanter fra forskellige talentindsatser	Er der sammenhæng mellem talentindsats og den øvrige undervisning? Hvordan er eleverne blevet rekrutteret til talentindsatser? Hvordan oplever de talentindsatser, som de har deltaget i, i forhold til deres motivation samt faglige og sociale udvikling?
Elever, der har deltaget i talentudviklingen inden for sprog og kunst	Gruppe med repræsentanter fra forskellige talentindsatser	Er der sammenhæng mellem talentindsats og den øvrige undervisning? Hvordan er eleverne blevet rekrutteret til talentindsatser? Hvordan oplever de de talentindsatser, som de har deltaget i, i forhold til deres motivation, faglige og sociale udvikling?

Interviewene er blevet optaget og har dannet baggrund for en efterfølgende kondensering (referater) af interviewene i forhold til interviewguidens delelement. Undersøgelsens konklusioner bygger på kondenseringen og er løbende blevet diskuteret og valideret af de 2 personer fra VIVE, som har gennemført alle interviewene. Desuden er optagelserne blevet brugt til at validere analysens konklusioner.

I rapporten anvendes citater fra interviewene i anonymiseret form. Citater anvendes til at give eksemplificeringer og forklaringer på fund i undersøgelsens kvantitative del. Citaterne er udvalgt for at være typiske eller særligt sigende i forhold til de undersøgte forhold.

Bilag 2 Bilagstabeller

Bilagstabel 2.1 Baggrundsvariables sammenhæng med talentindsatser, der retter sig mod de elever, der kun måske kan, men som har viljen til at arbejde for, at deres talent udfolder sig

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Skolestørrelse (antal elever)	0,0007** (0,0)	-	-	0,0007** (0,0002)
Elever fra lille/stort geografisk område	-	0,03 (0,03)	-	0,06* (0,03)
Elever fra ressource-svage/-stærke hjem	-	-	0,07 (0,04)	0,06 (0,04)
N	168	168	164	164

Note: Talentindsatser, der retter sig mod de højtbegavede, som antages at udgøre 1-2 % af en årgang, samt de talentfulde, som antages at udgøre de dygtigste cirka 10-15 % af en årgang, har ikke signifikante sammenhænge med skolestørrelse.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Bilagstabel 2.2 Baggrundsvariables sammenhæng med talentindsatser, der retter sig mod de højtbegavede unge, som antages af udgøre 1-2 % af en årgang

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5
Skolestørrelse (antal elever)	0,0003 (0,0003)	-	-	-	0,0002 (0,0003)
Elever fra lille/stort geografisk område	-	0,02 (0,04)	-	-	0,06 (0,04)
Elever fra ressource-svage/-stærke hjem	-	-	0,11** (0,05)	-	0,09* (0,05)
Ungdomsuddannelse ligger tæt på videregående uddannelser	-	-	-	0,12* (0,06)	0,10 (0,07)
N	168	168	163	168	163

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Bilagstabel 2.3 I hvilken grad retter jeres talentindsatser sig mod (gennemsnit)?

	De højtbegavede, som antages at udgøre 1-2 % af en årgang	De talentfulde, som antages at udgøre de dygtigste cirka 10-15 % af en årgang	De elever, der kun måske kan, men som har viljen til at arbejde for, at deres talent udfolder sig
Stx	4,4	5,1	4,2
Hf	2,9	3,7	4,2
Stx/hf	4,3	5,0	4,6
Htx	4,6	4,2	3,8
Hhx	4,4	4,7	4,3
Htx/hhx	4,4	5	4,6
Flere uddannelsesstyper samlet	3,5	4,7	3,3
N	168	169	168

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Bilagstabel 2.4 Hvor stor en andel (ca.) af jeres elever deltager i faglige talentindsatser årligt? (gennemsnit)

Hvor stor en andel (ca.) af jeres elever deltager i faglige talentindsatser årligt?	
Stx	4,3
Hf	2,4
Stx/hf	3,8
Htx	3,7
Hhx	3,1
Htx/hhx	5
Flere uddannelsestyper samlet	3,4
N	171

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Bilagstabel 2.5 Baggrundsvariables sammenhæng med, hvor stor en andel elever der deltager i faglige talentindsatser årligt

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Skolestørrelse (antal elever)	0,0004 0,0003	-	-	0,00002 (0,0003)
Elever fra lille/stort geografisk område	-	-0,04 (0,05)	-	0,00 (0,05)
Elever fra ressource-svage/-stærke hjem	-	-	0,30*** (0,06)	0,30*** (0,06)
N	171	171	166	166

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Bilagstabel 2.6 Baggrundsvariables sammenhæng med, hvordan elever rekrutteres til talentindsatser

Model	Eleverne bliver opfordret af fx lærere				Eleverne melder sig selv				Eleverne udarbejder en motiveret ansøgning				Eleverne udpeges på baggrund af en prøve/konkurrence				
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	
Skolestørrelse (antal elever)	- 0,00 000 8 (0,0 002)	-	-	- 0,00 (0,0 002)	- 0,00 06** (0,0 002)	-	-	- 0,00 04 (0,0 002)	- 0,00 08** (0,0 003)	-	-	- 0,00 06* (0,0 006)	- 0,00 05 (0,0 003)	-	-	-	- 0,00 03 (0,0 003)
Elever fra lille/stort geografisk område	-	- 0,00 1 (0,0 2)	-	- 0,00 2 (0,0 2)	-	0,01 (0,0 4)	-	- 0,02 (0,0 4)	-	0,10 ** (0,0 5)	-	0,06 (0,0 5)	-	0,09 ** (0,0 5)	-	0,06 (0,0 5)	
Elever fra ressource-svage/-stærke hjem	-	-	- 0,14 *** (0,0 3)	- 0,01 4*** (0,0 3)	-	-	- 0,17 *** (0,0 5)	- 0,16 ** (0,0 5)	-	-	- 0,26 *** (0,0 6)	- 0,02 3*** (0,0 6)	-	-	- 0,18 ** (0,0 6)	- 0,16 ** (0,0 6)	
N	168	168	163	163	168	168	163	163	168	168	163	163	168	168	163	163	

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Bilagstabel 2.7 Baggrundsvariables sammenhæng med, i hvor høj grad talentfulde elever deltagere i talentindsatser inden for følgende områder

	Naturvidenskab og matematik	Samfundsfag	Sprog	Kunst/kreative fag	Teknologi	Økonomi	Ildræt
Skolestørrelse (antal elever)	0,0003 (0,0002)	0,0003 (0,0002)	0,0004 (0,0003)	0,0008** (0,0003)	0,0004 (0,0004)	0,0003 (0,0004)	0,0003 (0,0003)
Elever fra lille/stort geografisk område	-0,02 (0,03)	-0,05 (0,04)	-0,005 (0,04)	0,04 (0,05)	0,13** (0,05)	0,10 (0,06)	-0,01 (0,05)
Elever fra ressourcervage/-stærke hjem	0,17*** (0,04)	0,18*** (0,05)	0,19*** (0,05)	0,09 (0,06)	0,14** (0,07)	0,13 (0,08)	0,15** (0,07)
N	163	161	162	144	111	115	142

Note: Skolestørrelse har ikke signifikante sammenhænge med talentindsatserne inden for andre områder end kunst/kreative fag.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Bilagstabel 2.8 I hvilken grad har skolen en samlet strategi/politik for arbejdet med talentfulde unge? (procent)

I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	N
13,7	33,9	39,3	8,9	3,0	1,2	168 (100 %)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Bilagstabel 2.9 I hvor høj grad samarbejder I med følgende i forbindelse med talentarbejde? (procent)

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke	N
Andre gymnasiale institutioner	16,1	19,6	31,6	7,1	8,3	16,7	0,6	168 (100 %)
EUD-uddannelser	0,0	1,2	8,9	11,3	11,9	64,9	1,8	168 (100 %)
Virksomheder	3,6	11,9	36,9	19,6	11,3	16,1	0,6	168 (100 %)
Universiteter/professionshøjskoler	10,8	4,8	8,4	34,7	31,7	9,6	0,0	168 (100 %)
Akademier	18,5	34,5	23,2	5,4	3,6	13,1	1,8	168 (100 %)
Regioner	3,6	10,7	23,8	13,1	13,7	31,6	3,6	168 (100 %)
Grundskoler	6,0	20,2	29,2	12,5	10,7	19,6	1,8	168 (100 %)
Kommuner	1,8	10,7	23,8	17,3	10,7	33,3	2,4	168 (100 %)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Bilagstabel 2.10 Hvilke konkrete tiltag har ledelsen gjort for at understøtte talentudvikling på skolen?

	Procent	N
Lærerne har fået kompetenceudvikling	18,9	50
Der er udviklet særlige talentteams af lærere	16,6	44
Bragt emnet i spil på pædagogiske dage/andre arrangementer for lærerne	37,4	99
Bragt emnet på banen i MUS-samtaler	33,6	89
Startet samarbejde med eksterne	43,4	115
Bemanding/afslønning	40,8	108
Andet	4,9	13

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Bilagstabel 2.11 Sammenhæng mellem andel deltagelse elever i talentindsatser årligt og, hvordan talentudviklingen er forankret på skolen/afdelingen

	Den er bredt forankret blandt skolens medarbejdere	Varetages af enkelte lærere (ildsjæle)	Varetages i lærerteams eller lignende	Varetages af en talentkoordinator
Andel deltagelse elever i talentindsatser årligt	0,27*** (0,05)	0,12** (0,05)	0,08 (0,06)	0,31*** (0,08)
N	166	166	166	166

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Bilagstabel 2.12 Baggrundsvariables sammenhæng med, hvordan talentudviklingen er forankret på skolen/afdelingen

	Den er bredt forankret blandt skolens medarbejdere	Varetages af enkelte lærere (ildsjæle)	Varetages i lærerteams eller lignende	Varetages af en talentkoordinator
Skolestørrelse (antal elever)	0,0003 (0,0002)	0,0003 (0,0002)	0,0007** (0,0003)	0,0006* (0,0004)
Elever fra lille/stort geografisk område	0,01 (0,03)	-0,01 (0,03)	0,04 (0,04)	-0,06 (0,05)
Elever fra ressourcetsvage/-stærke hjem	0,14** (0,04)	0,02 (0,04)	0,06 (0,05)	0,28*** (0,07)
N	163	163	163	163

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Bilagstabel 2.13 Baggrundsvariables sammenhæng med, hvilke udfordringer/barrierer ungdomsuddannelserne oplever i arbejdet med indsatserne for talentfulde elever

	Elevernes transportafstand til skolen	Skolestørrelse	Lærernes opbakning til talentudvikling	Lærernes tid	Lærernes faglige ressourcer	Manglende motivation blandt eleverne	Krav til undervisning og eksamen	Manglende eks-terne talentudbud	Elev-erne mangler tid fordi de laver meget andet efter skole	Manglende økonomiske res-sourcer/priorite-ring af midler	Plads i skemaet
Skolestørrelse (antal elever)	-0,0003 (0,0003)	-0,001** (0,0003)	-0,0003 (0,0002)	-0,0006** (0,0003)	-0,0003 (0,0003)	0,00007 (0,0003)	-0,0001 (0,0003)	0,0002 (0,0002)	-0,0002 (0,0003)	-0,0007** (0,0003)	-0,0006** (0,0003)
Elever fra lille/stort geografisk område	0,05 (0,04)	0,09** (0,04)	-0,07* (0,04)	-0,12** (0,03)	-0,05 (0,04)	0,02 (0,04)	0,04 (0,04)	0,004 (0,04)	-0,02 (0,04)	-0,07 (0,04)	-0,02 (0,04)
Elever fra ressource-svage/-stærke hjem	-0,07 (0,06)	-0,10* (0,05)	-0,02 (0,05)	0,02 (0,06)	-0,04 (0,05)	-0,13** (0,05)	0,01 (0,06)	0,03 (0,05)	-0,09* (0,05)	0,01 (0,06)	-0,03 (0,06)
N	161	161	161	161	161	161	161	161	161	161	161

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse gennemført af VIVE i efteråret 2017 blandt rektorerne på de gymnasiale uddannelser.

Bilag 3 Spørgeskema

Velkommen til spørgeskemaundersøgelsen om talentudvikling på det gymnasiale område

Det er muligt at printe hele spørgeskemaet, inden du går i gang med at besvare spørgsmålene. Du kan til enhver tid vende tilbage til din besvarelse og ændre i din igangværende besvarelse. Hvis du bliver afbrudt eller lukker vinduet, kan du via dit link eller adgangskode fortsætte din besvarelse af de resterende spørgsmål. 📄

Baggrundsspørgsmål

Hvilken gymnasial uddannelse er du leder for? (Sæt evt. flere kryds)

- (1) hhx
- (2) htx
- (3) hf
- (4) stx
- (5) IB

Hvad er din stillingsbetegnelse?

_____

Hvor længe har du været i din nuværende stilling? (Angiv antal år)

- (1) 0
- (2) 1
- (3) 2
- (4) 3
- (5) 4
- (6) 5
- (7) 6
- (8) 7
- (9) 8
- (10) 9
- (11) 10
- (12) 11
- (13) 12
- (14) 13
- (15) 14
- (16) 15
- (17) 16
- (18) 17
- (19) 18
- (20) 19
- (21) 20
- (22) 21
- (23) 22
- (24) 23
- (25) 24
- (26) 25
- (27) 26
- (28) 27
- (29) 28
- (30) 29
- (31) 30
- (32) 31
- (33) 32
- (34) 33
- (35) 34
- (36) 35
- (37) 36
- (38) 37
- (39) 38
- (40) 39
- (41) 40
- (42) 41
- (43) 42
- (44) 43
- (45) 44
- (46) 45
- (47) 46
- (48) 47
- (49) 48

- (50) 49
 (51) 50
 (52) 50+

Hvor mange elever går der på skolen?

(Hvis du er leder på en erhvervsskole, skal du angive, hvor mange elever, der går på din afdeling)

_____

I hvilken grad ligger din skole/afdeling tæt på:

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke
Andre ungdomsuddannelser	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Videregående uddannelser	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Folkeskoler/grundskoler	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Hvad kendetegner de elever, som går på din skole/afdeling?

De kommer fra et geografisk lille/stort område:

(Giv din vurdering på en skala fra 0 til 10, hvor 0 betyder, at eleverne primært kommer fra et geografisk lille område, og 10 betyder, at eleverne primært kommer fra et geografisk stort område).

- (1) 0 Geografisk lille område
 (2) 1
 (3) 2
 (4) 3
 (5) 4
 (6) 5
 (7) 6
 (8) 7
 (9) 8
 (10) 9
 (11) 10 Geografisk stort område
 (12) Ved ikke

De kommer fra ressource svage/ressource stærke familier:

(Giv din vurdering på en skala fra 0 til 10, hvor 0 betyder, at eleverne primært kommer fra ressource svage familier, og 10 betyder, at de primært kommer fra ressource stærke familier).

- (1) 0 Ressourcesvage familier
 (2) 1
 (3) 2
 (4) 3
 (5) 4
 (6) 5
 (7) 6
 (8) 7
 (9) 8
 (10) 9
 (11) 10 Ressourcestærke familier
 (12) Ved ikke

Prioritering af talentindsatser

I hvilken grad prioriterer følgende personer faglig talentudvikling (din vurdering):

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke
Skolens bestyrelse	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Skolens ledelse	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Skolens lærere	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Skolens elever	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐

Udbredelse af indsatser for talentfulde elever

Hvor stor en andel (ca.) af jeres elever deltager i faglige talentindsatser årligt?

- (1) Færre end 2 %
 (2) 2 %
 (3) 5 %
 (4) 10 %
 (5) 15 %
 (6) 20 %
 (7) Mere end 20 %
 (8) Ved ikke

I hvor høj grad deltager talentfulde elever fra jeres skole i talentindsatser inden for følgende områder?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ikke relevant	Ved ikke
Naturvidenskab og matematik ☐	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐
Samfundsfag	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐
Sprog	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐
Kunst/kreative fag	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐
Teknologi	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐
Økonomi	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐
Idræt	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐

I hvor høj grad deltager talentfulde elever fra jeres skole i følgende typer af faglige talentindsatser?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke
Særlige talentklasser	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Sommerskoler	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Akademier	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Særlige faglige aktiviteter og projekter	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Konkurrencer	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐

Hvis talentfulde elever fra jeres skole deltager i andre typer af faglige talentindsatser, angiv venligst her:

_____

Er der tale om en ekstern eller intern indsats?

	Intern	Blandet - både intern og ekstern	Ekstern	Ved ikke
Særlige talentklasser	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Sommerskoler	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Akademier	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Særlige faglige aktiviteter og projekter	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Konkurrencer	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

Hvor mange års erfaring har I med talent udvikling? (Angiv venligst et tal for antal år).

_____

Har jeres indsatser for talentfulde elever ændret sig de seneste år?

_____

I hvilken grad laver I talentudvikling for elever, fra:

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke
Andre gymnasieskoler?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Grundskolen?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Organisering af talentarbejdet

I hvilken grad retter jeres talentindsatser sig mod:

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke
De højtbegavede, som antages at udgøre 1-2 % af en årgang	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
De talentfulde, som antages at udgøre de dygtigste cirka 10-15 % af en årgang	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
De elever der kun måske kan, men som har viljen til at arbejde for, at deres talent udfolder sig	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐

I hvilken grad henter I inspiration fra følgende steder, når I skal udvikle talentindsatser?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke
Virksomheder i lokalområdet	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Andre ungdomsuddannelser	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Organisationer, der er specialiseret i arbejde med talentudvikling	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Videregående uddannelsesinstitutioner	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Grundskoler	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Konferencer og netværk om talentindsatser	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐

Hvis I henter inspiration fra andre steder, angiv venligst her:

_____

I hvilken grad tager følgende personer initiativ til talentindsatser på jeres skole?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke
Skolens lærere	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Skolens ledelse	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Samarbejdsparter (fx andre skoler, virksomheder etc.)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Skolens elever	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐

Hvordan præsenteres eleverne for talentudviklingstilbud? (sæt gerne flere kryds)

- (1) Intranet
- (2) Lærere/gennem undervisningen
- (3) Morgensamling
- (4) Intromateriale/infoaftener mv. om skolen
- (5) Andet _____

I hvilken grad rekrutteres elever til talentindsatser på følgende måde:

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke
Eleverne bliver opfordret af fx lærere	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Eleverne melder sig selv	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Eleverne udarbejder en motiveret ansøgning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Eleverne udpeges på baggrund af en prøve/konkurrence	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐

Hvis elever rekrutteres gennem andre metoder, angiv venligst her:

_____

Hvordan er talentudviklingen forankret på skolen/afdelingen?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke
Den er bredt forankret blandt skolens medarbejdere	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Varetages af enkelte lærere (ildsjæle)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Varetages i lærerteams eller lignende	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Varetages af en talentkoordinator	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

I hvor høj grad samarbejder I med følgende i forbindelse med talentarbejde?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke
Andre gymnasiale institutioner	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
EUD-uddannelser	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Virksomheder	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Universiteter/professionshøjskoler	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Akademier	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Regioner	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Grundskoler	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Kommuner	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐

Ledelsesmæssig understøttelse

I hvilken grad har skolen en samlet strategi/politik for arbejdet med talentfulde unge?

- (1) I meget høj grad
 (2) I høj grad
 (3) I nogen grad
 (4) I lav grad
 (5) I meget lav grad
 (6) Slet ikke

Hvilke konkrete tiltag har ledelsen gjort for at understøtte talentudvikling på skolen? (Sæt gerne flere kryds)

- (1) Lærerne har fået kompetenceudvikling
 (2) Der er udviklet særlige talentteams af lærere
 (3) Bragt emnet i spil på pædagogiske dage/andre arrangementer for lærerne
 (4) Bragt emnet på banen i MUS-samtaler
 (5) Startet samarbejde med eksterne
 (6) Bemanding/aflønning
 (7) Andet _____

I hvilken grad indgår I aftale med bestemte medarbejdere om at talentudvikling er en del af deres arbejdsopgave?

- (1) I meget høj grad
 (2) I høj grad
 (3) I nogen grad
 (4) I lav grad

- (5) I meget lav grad
 (6) Slet ikke

I hvilken grad er der opbakning hos jeres bestyrelse til at prioritere ressourcer til indsatser for talentfulde elever?

- (1) I meget høj grad
 (2) I høj grad
 (3) I nogen grad
 (4) I lav grad
 (5) I meget lav grad
 (6) Slet ikke

Formål med og udbytte af deltagelse i indsatser for talentfulde elever

I hvilken grad er jeres mål med indsatser for talentfulde elever følgende:

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke
At skabe faglige udfordringer for eleverne	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
At sikre positiv omtale af skolen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
At promovere et enkelt fag (tiltrække flere elever til fx naturvidenskab)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
At motivere eleverne	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
At give alle elever et fagligt løft	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
At sikre vidensoverførsel til øvrige elever/klassekammerater	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
At bidrage til det faglige og sociale fællesskab på skolen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Hvis I har andre mål med indsatserne, angiv venligst her:

_____

Hvordan bliver der blevet fulgt op på de talentindsatser, der foregår internt på skolen? (Sæt gerne flere kryds)

- (1) Der laves skriftlig evalueringer blandt de elever, der deltager i talentudvikling
 (2) Lærerne laver systematisk en mundtlig evaluering blandt de elever, der deltager i talentudvikling
 (3) Lærerne fortæller hvordan de oplever talentudviklingen
 (4) Der bliver ikke systematisk fulgt op på skolens talentudvikling
 (5) Der foregår ingen talentudvikling på skolen, som retter sig mod skolens egne elever
 (6) Deltagende elever udbreder deres viden til andre elever gennem eks. frokostuniversitet, morgensamling eller hjemmeside
 (7) Andet _____

Hvordan bliver der blevet fulgt op på eksterne talentindsatser (fx akademier, sommerskoler mv.), som I sender jeres elever på? (Sæt gerne flere kryds)

- (1) Vi modtager en skriftlig evaluering fra den eksterne aktør
 (2) Vi får systematisk mundtlige tilbagemeldinger fra de elever, der har været på ekstern talentudvikling
 (3) Der bliver ikke systematisk fulgt op på den eksterne talentudvikling
 (4) Der er foregået ingen ekstern talentudvikling for skolens elever
 (5) Deltagende elever udbreder deres viden til andre elever gennem eks. frokostuniversitet, morgensamling eller hjemmeside
 (6) Andet _____

I hvilken grad vurderer du, at følgende har udbytte af at deltage i talentindsatser:

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke
De deltagende elever	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
De deltagende lærere	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
De øvrige elever i klassen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
De øvrige lærere	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Skolen generelt	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐

I hvilken grad vurderer du, at den enkelte elev har fagligt udbytte af følgende typer af faglige talentindsatser?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke
Særlige talentklasser	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Sommerskoler	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Akademier	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Særlige faglige aktiviteter og projekter	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Konkurrencer	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐

I hvilken grad vurderer du, at skolens elever generelt har fagligt udbytte af følgende typer af faglige talentindsatser?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke	Ved ikke
Særlige talentklasser	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Sommerskoler	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Akademier	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Særlige faglige aktiviteter og projekter	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Konkurrencer	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐

Beskriv den talentindsats på jeres skole, som du oplever har været bedst til at øge talenternes faglige niveau?

_____

Udfordringer/barrierer for indsatserne for talentfulde elever

Hvilke udfordringer/barrierer oplever I for arbejdet med indsatserne for talentfulde elever?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke
Elevernes transportafstand til skolen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Skolens størrelse	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Lærernes opbakning til talentudvikling	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Lærernes tid	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Lærernes faglige ressourcer	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Manglende motivation blandt eleverne	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Krav til undervisning og eksamen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Manglende eksterne talentudbud	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Eleverne mangler tid fordi de laver meget andet efter skole	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Manglende økonomiske ressourcer/prioritering af midler	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Plads i skemaet	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Hvis I oplever andre udfordringer/barrierer, angiv venligst her:

_____

Hvad er de tre største barrierer i forhold til brugen af talentindsatser (skriv)?

- 1: _____
- 2: _____
- 3: _____

I hvilken grad har følgende hensyn betydning for skolens initiativer inden for talentudvikling

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	I meget lav grad	Slet ikke
At lærerne tager selvstændigt initiativ	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Lærernes ressourcer	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Antallet af elever som kan deltage	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
De øvrige elevers udbytte	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Vurdering af indholdet i programmet for elevens faglige resultater	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Efterspørgsel blandt gruppen af talentfulde elever	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
Bestyrelsens opbakning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
At talentarbejdet er organiseret så nogen tager ansvar for det	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

I hvor høj grad vurderes gymnasireformen at ændre jeres brug af talentindsatser i skoleåret 2017/18 sammenlignet med skoleåret 2016/17?

- (1) I meget høj grad
- (2) I høj grad
- (3) I nogen grad
- (4) I lav grad
- (5) I meget lav grad
- (6) Slet ikke

På hvilken måde forventes det i givet fald at indsatsen ændres?

Bilag 4 Interviewguide

Interviewguide til rektorer	
Tema	Spørgsmål
Indledende:	<ul style="list-style-type: none"> • Hvad er et talent? • Holdning til talentudvikling? • Hvad kan få et talent til at rykke sig fagligt? • Hvor længe har I arbejdet med talentudvikling? • Har arbejdet med talentudvikling her på skolen, ændret sig over tid? <ul style="list-style-type: none"> ○ Hvorfor tror du indsatsen har ændret sig over tid?
Karakteren af skolernes talentindsats:	<ul style="list-style-type: none"> • Hvad er jeres erfaringer med talentindsatser (beskriv konkrete indsatser) • Hvad er det særlige ved talentindsatserne sammenlignet med jeres øvrige undervisning? • Inden for hvilke fagområder arbejder I med talentudvikling her på skolen? <ul style="list-style-type: none"> ○ Hvilke fagområder fylder mindst/mest i jeres talentudvikling? ○ Hvorfor er disse fagområder prioriteret? • Er der forskel på formen for talentindsatserne på tværs af fagområder? <ul style="list-style-type: none"> ○ Særlige talentklasser, sommerskoler, akademier, særlige faglige aktiviteter/projekter, konkurrencer? • Tilrettelægger I som skole selv talentindsatser eller er det primært eksternt tilrettede indsatser? • Hvordan rekrutteres elever til de konkrete indsatserne? Hvorfor/fordele og ulemper • Hvilke elever retter talentindsatsernes sig imod? Hvorfor (fordele og ulemper)
Anbefalinger	<ul style="list-style-type: none"> • Har I nogle erfaringer vedr. talentindsatserne som kan være relevante for andre (positive/negative)? Er der noget som fungerer særligt godt eller man skal være særligt opmærksom på? • Er der nogle ting ved jeres talentindsatser som fungerer særlig godt? Hvilke og hvorfor • Er der nogle ting ved jeres talentindsatser som er særligt udfordrende? Hvilke og hvorfor
Muligheder/barrierer:	<ul style="list-style-type: none"> • Hvilke udfordringer/barrierer oplever du for arbejde med indsatserne for talentfulde elever? <ul style="list-style-type: none"> ○ Ressourcer ○ Motivation blandt medarbejderne/elever ○ Manglende tid medarbejdere/elever ○ Skolestørrelse ○ Geografi/infrastruktur ○ ... • Hvad gør I for at minimere udfordringerne
Udbytte:	<ul style="list-style-type: none"> • Følger I op på udbyttet af talentindsatserne? <ul style="list-style-type: none"> ○ Hvordan? Hvorfor/hvorfor ikke • Hvordan vil du vurdere udbyttet af talentindsatserne på din skole og hvorfor? <ul style="list-style-type: none"> ○ For de talentfulde elever, deres klassekammerater og lærergruppen? ○ Hvordan kommer dette udbytte til udtryk? • Hvilke typer af talentindsatser har I som skole bedst erfaringer med? <ul style="list-style-type: none"> ○ Typer af talentindsatser? ○ Inden for specifikke fagområder? ○ Kan du give et eksempel på en god talentindsats? Hvorfor virkede den indsats særlig godt? • Hvorfor tror du, at netop denne form for talentindsats fungerer godt?

	<ul style="list-style-type: none"> • Gør I noget særligt for at også 'andre elever' skal få gavn af talentindsatserne? Hvorfor/hvorfor? Og hvis ja, hvad gør I?
Organisering af talentindsatser:	<ul style="list-style-type: none"> • Hvem på skolen er initiativtagerne til talentindsatserne/deltagelse i talentindsatserne? • Hvordan er talentudviklingen forankret på skolen? (Bredt forankret hos skolens medarbejdere, varetages af enkelte medarbejdere, varetages af en koordinator etc.)
Ledelsesmæssig understøttelse:	<ul style="list-style-type: none"> • Hvor prioriteret er talentudvikling her på skolen, sammenlignet med andre elevindsatser? <ul style="list-style-type: none"> ◦ Hvordan kommer denne prioritering til udtryk? • Hvilke konkrete tiltag har ledelsen gjort for at understøtte talentudviklingen på skolen? • Er der opbakning hos jeres bestyrelse til at prioriterer ressourcer til talentindsatserne?
Reformens betydning:	<ul style="list-style-type: none"> • Hvilken betydningen forventes du, at gymnasireformen vil have for brugen af talentindsatser i skoleåret 2017/2018?

Interviewguide til lærere

Tema	Spørgsmål
Indledende:	<ul style="list-style-type: none"> • Hvad er et talent? • Holdning til talentudvikling? • Hvad kan få et talent til at rykke sig fagligt? • Hvor længe har I arbejdet med talentudvikling? • Har arbejdet med talentudvikling her på skolen, ændret sig over tid? <ul style="list-style-type: none"> ◦ Hvorfor tror du indsatsen har ændret sig over tid?
Karakteren af skolernes talentindsats:	<ul style="list-style-type: none"> • Hvad er jeres erfaringer med talentindsatser (beskriv konkrete indsatser) • Hvad er det særlige ved talentindsatserne sammenlignet med jeres øvrige undervisning? • Inden for hvilke fagområder arbejder I med talentudvikling her på skolen? <ul style="list-style-type: none"> ◦ Hvilke fagområder fylder mindst/mest i jeres talentudvikling? ◦ Hvorfor er disse fagområder prioriteret? • Er der forskel på formen for talentindsatserne på tværs af fagområder? <ul style="list-style-type: none"> ◦ Særlige talentklasser, sommerskoler, akademier, særlige faglige aktiviteter/projekter, konkurrencer? • Tilrettelægger I som skole selv talentindsatser eller er det primært eksternt tilrettelagte indsatser? • Hvordan rekrutteres elever til de konkrete indsatserne? Hvorfor/fordele og ulemper • Hvilke elever retter talentindsatsernes sig imod? Hvorfor (fordele og ulemper)
Anbefalinger	<ul style="list-style-type: none"> • Har I nogle erfaringer vedr. talentindsatserne som kan være relevante for andre (positive/negative)? Er der noget som fungerer særligt godt eller man skal være særligt opmærksom på? • Er der nogle ting ved jeres talentindsatser som fungerer særlig godt? Hvilke og hvorfor

Interviewguide til lærere	
	<ul style="list-style-type: none"> • Er der nogle ting ved jeres talentindsatser som er særligt udfordrende? Hvilke og hvorfor
Muligheder/barrierer:	<ul style="list-style-type: none"> • Hvilke udfordringer/barrierer oplever du for arbejde med indsatserne for talentfulde elever? <ul style="list-style-type: none"> ○ Ressourcer ○ Motivation blandt medarbejderne/elever ○ Manglende tid medarbejdere/elever ○ Skolestørrelse ○ Geografi/infrastruktur ○ ... • Hvad gør I for at minimere udfordringerne
Udbytte:	<ul style="list-style-type: none"> • Følger I op på udbyttet af talentindsatserne? <ul style="list-style-type: none"> ○ Hvordan? Hvorfor/hvorfor ikke • Hvordan vil du vurdere udbyttet af talentindsatserne på din skole og hvorfor? <ul style="list-style-type: none"> ○ For de talentfulde elever, deres klassekammerater og lærergruppen? ○ Hvordan kommer dette udbytte til udtryk? • Hvilke typer af talentindsatser har I som skole bedst erfaringer med? <ul style="list-style-type: none"> ○ Typer af talentindsatser? ○ Inden for specifikke fagområder? ○ Kan du give et eksempel på en god talentindsats? Hvorfor virkede den indsats særlig godt? • Hvorfor tror du, at netop denne form for talentindsats fungerer godt? • Gør I noget særligt for at også 'andre elever' skal få gavn af talentindsatserne? Hvorfor/hvorfor? Og hvis ja, hvad gør I?
Organisering af talentindsatser:	<ul style="list-style-type: none"> • Hvem på skolen er initiativtagerne til talentindsatserne/deltagelse i talentindsatserne? • Hvordan er talentudviklingen forankret på skolen? (Bredt forankret hos skolens medarbejdere, varetages af enkelte medarbejdere, varetages af en koordinator etc.)
Ledelsesmæssig understøttelse:	<ul style="list-style-type: none"> • Hvor prioriteret er talentudvikling her på skolen, sammenlignet med andre elevindsatser? <ul style="list-style-type: none"> ○ Hvordan kommer denne prioritering til udtryk? • Hvilke konkrete tiltag har ledelsen gjort for at understøtte talentudviklingen på skolen? • Er der opbakning hos jeres bestyrelse til at prioritere ressourcer til talentindsatserne?
Reformens betydning:	<ul style="list-style-type: none"> • Hvilken betydning forventes du, at gymnasireformen vil have for brugen af talentindsatser i skoleåret 2017/2018?

Interviewguide til elever	
Tema	Spørgsmål
Indledende:	<ul style="list-style-type: none"> • Hvad vil det sige, at være et talent? • Hvad tænker I, kan få et talent til at rykke sig fagligt? • Hvad adskiller jer, fra de af jeres klassekammerater og de øvrige elever på skolen, som ikke deltager i en talentindsats?
Karakteren af skolernes talentindsats:	<ul style="list-style-type: none"> • Hvilke talentindsatser deltager I, i? <ul style="list-style-type: none"> • I hvilke fag? • Hvordan foregår talentindsatsen?

Interviewguide til elever	
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>I skolen/uden for skolen?</i> • <i>Hvad karakteriserer deltagerne i den specifikke indsats?</i> • <i>Hvor ofte finder indsatsen sted?</i> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan er I blevet udvalgt til deltagelse i talentindsatsen? <ul style="list-style-type: none"> • <i>Har I selv søgt om deltagelse? Er I blevet udpeget?</i> • Hvad er det særlige ved talentindsatserne sammenlignet med jeres øvrige undervisning? • Hvordan har I fået viden om de talentindsatser som udbydes på jeres skole? • Havde det betydning for jeres valg af ungdomsuddannelse, at skolen udbød forskellige talentindsatser?
Anbefalinger	<ul style="list-style-type: none"> • Har I nogle erfaringer vedr. talentindsatserne som kan være relevante for andre (positive/negative)? Er der noget som fungerer særligt godt eller man skal være særligt opmærksom på? • Er der nogle ting ved jeres talentindsatser som fungerer særlig godt? Hvilke og hvorfor • Er der nogle ting ved jeres talentindsatser som er særligt udfordrende? Hvilke og hvorfor
Udbytte:	<ul style="list-style-type: none"> • Hvilken betydning har deltagelsen i talentindsatserne haft for jer? <ul style="list-style-type: none"> • <i>Hvilken betydning har deltagelsen haft for jeres faglige udvikling?</i> • <i>Hvilken betydning har deltagelsen haft for jeres sociale udvikling?</i> • <i>Har deltagelsen haft betydning for jeres motivation for læring?</i> • Hvilken betydning har talentindsatserne for jeres kammerater? • Oplever I, at der er en sammenhæng mellem det I laver i talentindsatserne og den daglige undervisning? <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kan I bruge det I lærer i talentindsatserne i skolen til dagligt?</i>
Muligheder/barrrier:	<ul style="list-style-type: none"> • Hvilke fordele er der ved at deltage i talentindsatser? • Hvilke ulemper er der ved at deltage i talentindsatser? <ul style="list-style-type: none"> • <i>Tid?</i> • <i>Andre ting man gerne vil?</i> • <i>Travlhed i ungdomslivet?</i>

**VIDEN TIL
VELFÆRD**

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD